Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувла 1923 шера дейз • ЕРА, 16 январь, 1975 шу. • № 7 (5452). • Мах 2 кеп.

КПСС ЦК, СССР Министрий Совете, ВЦСПС-е, ВЛКСМ ЦК

ЛАЬТТАНЦАРЕИ ХЬАЙБАШКАРЕИ ЙОАЛА ПРОДУКТАШ 1975 ШЕРА ДУКХАГIА ЯХАРИ КИЙЧЪЯРИ, ИЙСЛАГIА ПЯТИЛЕТКА ТОЛАМЕ ЧАКХЪЯККХАР ДУХЬА ЮРТА БОАХАМА БОЛХЛОША ЛЕЛАЕЧА ЕРРИГСОЮЗНИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА ХЬАКЪЕХЬА

Колхозхоша, совхозий болхлоша, юрташкарча берригача къахьегамхоша чIоагIа дегаш айденна къовсам лоаттабу КПСС XXIV съезда решенеш, цо оттаяь юрта боахам дегIабоалабара комплексни программа кхоачашъяр духьа.

1974 шерарча чоалханеча хаоттама хьалашка дуккхача республикашка, краяшка, областашка, колхозашка, совхозашка дика хьал а кхебаь чуийцар ялатий, боамбе, кхыча культурай лакха хьувкъэм, дукхагIа даьккхар дулх, шура, фуаш, тIехкхоачашйир пачхьалкхенга хьайбай продукташ йоккара план.

Уж толамаш доахача боккхача лоархIаме хилар юртарча къахьегамхоша шерра социалистически яхь йоаржаяр, говзал лакхъяр, гIулакх творчески наькъаца леладар, партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацешен юртбоахама органашен хьалхашка латта доккхар кхоачашдара тIаберзабаь организаторски политически болх бар.

КПСС ЦК декабрьски (1974 шера) Пленумо къоабалъяьчеи СССР Лакхехьарча Совета сессе чIоагIъяьчеи 1975 шера СССР халкъа боахам дегIабоалабара паччахьалкхен плана тIа оттадаьд толаме кхоачашдара колхозхоша, совхозий болхлоша, юрта боахама специалисташа тIагIертта къахьега дезаргдола, техникахи кхыча материальни ресурсехи пайда дикагIа эца безаргбола, производства ерригача участкашка болх тIехдика бе безаргбола бехктокхаме декхараш.

КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даьча Кхайкарала жоп а луш, колхозийи совхозийи, предприятей а организацей а дуккхача коллективаша, производстве хьалхалаттарашеи новаторашеи инициатива кхайкаьй — ерригача резервех пайда дикагIа эцар а пятилетка чакхйоалача шера ялат, коартолаш, баьцадаараш, комараш, боамби-бедал, лен, шекара свекла, даьтта доаха культураш, сом, комсаш, чаь лорд дукхагIа чуэцар а, шура, дулх, лаьттанцареи хьайбашкареи йоала кхыйола продукташ дукхагIа яхар духьа, 1975 шера плани бIарччача ийслагIча пятилетка заданеши толаме кхоачашъяр духьа Ерригсоюзни социалистически яхь йоаржае.

Колхозхой, болхлой, юрта боахама специалистий, коммунистий, комсомольций, юрташкарча берригача болхлой творчески хьинар дIахо дегIадоаладара чIоагIа лоархIам а беш, КПСС ЦК-ас, СССР Министрий Совето, ВЦСПС-о, ВЛКСМ ЦК-ас соцам бу:

пятилетка чакхйоалача шера доккхагIдола декхараш, встречни планаш тIайийцачеи 1975 шера лаьттанцареи хьайбашкареи йоала продукташ дукхагIа яхари кийчъяри духьа, цхе шера план кхоачаши тIехкхоачаши яр духьа юрта боахама болхлой Еррнгсоюзни социалистически яхь йоаржае предложени енначеи колхозий, совхозий, отделеней, бригадай, фермай коллективай, хьалхалаттача болхлойи колхозхойи инициатива хьаллаца.

Союзни республикай Компартей ЦК-аша, парте крайкомаша, обкомаша, окружкомаша, горкомаша, райкомаша, СССР министерствашеи ведомствашеи, союзнии автономнии республикай Министрий Советаша, къахьегамхой депутатий краевой, областной, городской, районни Советий исполкомаша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша лакхболба юрташкара беррига къахьегамхой яхь леларий мугIарашта юкъеозара беш бола организаторски политически болх, цар низам колхознии совхознии производство дIахо айяра, КПСС XXIV съездо юрта боахам дегIабоалабара оттадаьд декхараш толаме кхоачашдара тIа а дерзадеш.

1975 шерарча социалистически яхьа керттера чулоацам хила беза хIара колхозо, совхозо, бригадо, фермо, звенос, совхозеи колхозеи хIара болхлочо производства темпаш лакхъяр, паччахьалкхенга юртбоахама продукташ йоккара планаши декхарши толаме кхоачаши тIехкхоачаши дар, продукце дикали производства экономически эффективности мамогга лакхъяр духьа лоаттабу къовсам.

Лаьтташ леладеча лакхбанза баргбаш ялатий, шекара свеклай, коартолий, боамбе-бедала, ганарий, лена, сома, комсий, баьцадаарий, чаь, доакъарен кхычеи культурай хьувкъам. Массе метте боаржабе беза лаьтта леладара культура лакхъяра тIехьара болам. Лаьттан хIара гектарах бизза пайда эца, дIадувча лаьттай структура эргаькхха тоаяран ялаташи шекара свеклаи дукхагIа дIаеран, органически удобренеш дикка дукхагIа тессара а минеральни удобренеех пайда эцара эффективность лакхъяра а, толашагIа йола технологеши агротехнически приемаши производствана юкъеккхахьара тIадерзадаь гIулакхаш чакхдаха деза.

Хьайбаш леладеча — хьайбайи коа тIарча оалхазарийи дерригa тайпаш дебаделгеи цар продуктивность лакхъелгеи Iалашдолда. Фермашка шерра юкъекхухьийла прогрессивни технологеш. Хьайбаш интенсивно кхеделгеи чуоттадаь кхоабилгеи вIаштIехьдоаккхалда. Доакъарех пайда дикагIа эцаргбола гIулакх долда.

Партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацеша, юртбоахама органаша хаддаиза лакхболба производства ерригача участкашка леладеча яхьах боала пайда, социалистически яхь вIаштIехьъяккхара даькъера юрта боахама специалистий, инженерно-технически болхлой лоархIам, паччахьалкхен плани социалистически декхараши кхоачашдара хьалхара чIоагIа бехктокхам хетаргбола уйла дег чу йоссайойла юртарча хIара къахьегамхочоа. ЧIоагIболба массови профессей кадраш, къаьстта а механизатораш, кийчбаран цар говзал лакхъяран беш бола болх, шерагIа дегIаккхувлалда хьехам телара гIулакх кагирхошта кхетам баларан цар профессиональни говзал лакхъяран лоархIамеча формех паI из хиларах тарра.

Укх шера советски халкъо белгалдоаккхаргда Сийлахьбоккхача Даьхен тIем тIа Котало яьккха 30 шу дизар. КПСС ЦК-ас, СССР Министрий Совето, ВЦСПС-о, ВЛКСМ ЦК-ас юрташкара беррига къахьегамхой тIахьех из исторически ди юртбоахама производство айяр духьа лоаттабеча къовсаме керда хIамаш карагIдувларца белгалдаккхара.

Еррнгсоюзни социалистически яхье шерра дакъа лоацилга Iалашдолда:

союзнии автономнии республикаша, краяша, областаша, къамий округаша, районаша — ялат, шекара свекла, ерригa кхыйола культураши хьайбай продукташи дукхагIа йоахача хьокхамаш эггара дукхагIа лакхдар, паччахьалкхенга юртбоахама продукци йохкара халкъбоахама планаши декхараши толаме кхоачашдар духьа;

колхозий, совхозий, боахамий юкъарчеи юртбоахама продукци йоахача кхычеи предприятей коллективаша — 1975 шера ялат, боамби, шекара свекла, лен, коартолаш, баьцадаараш, сом, комсаш, чаь лорд, даьтта доаха культураш, дулх, шура, фуаш, тха, лаьттанцареи хьайбашкареи йоала кхыйола продукташ дукхагIа яхара даькъе хьокхамаш эггара дукхагIа лакхдари уж паччахьалкхенга йохкара план тIехкхоачашъяри, юртбоахама культурай хьувкъам а доахаиеи коа тIарча оалхазарийи продуктивность а лакхъяр, хьайбаш дебадари царна доакъарий кхоачамбари, къахьегама овсарле айяра лакха темпаш Iалашъяр, продукцега дIабола мах лохбар, цун дикал тоаяр духьа;

отделеней, участкай, бригадай, фермай, звеньяй, цехий коллективаша — юртбоахама культурай хьувкъами хьайбай продуктивности лакхъяра, продукци дукхагIа яккхара, къахьегама овсарле лакхъяра, продукци яккхарга дIабода мах лохбара, цун дикал тоаяра даькъе республикe, крае, областе, къамий округе, районе эггара дикагIа толамаш дахар духьа;

промышленни предприятей, гIншлоний, организацей коллективаша:

СССР мелиорацеи хии боахамеи Министерства — мелиорированни лаьтташ балха юкъеозара, хий декха культурай даьгIенаш хьаяра, лаьтташ докъаду, хий декха системаши гидрогIирсаши тоадареи эксплуатаце дIателареи планаш ханал хьалха кхоачашъяр а хIаьта иштта мелиоративни кхычеи объекташтеи гIирсаштеи проекташ увттаяра, хьаддара, реконструкци яра балхаш, оттадаь деррига технико-экономически хьокхамаш тIехдика а долаш, кхоачашдар а духьа;

Союзсельхозтехнико — машинаштеи оборудованенеи ший ханнахьа ремонт яри царна ду технически гIулакхаш тоадари, хьайбаш леладечеи коа тIарa оалхазараш леладечеи фермашта комплексни механизаци яр, колхозаши совхозаши техникаца, минеральни удобренешца, запасной оатхалашца, материалашца Iалашъяр, мухьаш дIаюха кхахьара, культуртехнически кхыдолеи балхаши гIулакхаши дара планаш тIехдикеи деррига оттадаь технико-экономически хьокхамаш Iалашдеши кхоачашъяр духьа;

СССР заготовкай Министерства — юртбоахама продукташ кийчъяра планаш кхоачашъяри уж лораяри, комбикормаши арахеца кхыйола продукции дукхагIа яхар а цар дикал лакхъяр а духьа, оттадаь деррига дукхалеи дикалеи хьокхамаш кхоачашдар духьа;

СССР Министрий Совета хьун боахама Паччахьалкхен комитето — хьун боахамеи промышленни производстван экономически эффективность дикка лакхъяр, деча балхийи арахецача продукцеи дикал тоаяр, хьун фондерча лаьттаех пайда дикагIа эцар, хьун рузкъаш лорадари кхы тIа а дебадари духьа;

Iилма-тохкама учреждeнейи лакхерча дешара заведенейи коллективаша — Iилман тохкамий эффективность лакхъяри Iилманеи толашагIча опытан карагIдаьннараш производствана юкъекхахьара юртбоахама предприятешта деш дола новкъостал чIоагIдари, Iилма-тохкама балхий планаш толаме кхоачашъяр духьа;

юртбоахама профессей болхлоша — трактористаша-машинисташа, комбайнераша, шофераша, мастераша-наладчикаша, шурийнеи дулхан лаьрхIа хьайбаш леладеча, хьакхарч лелаечеи коа тIарa оалхазараш леладечеи фермай, жаIуй бригадай болхлоша, свекла лелаераша, боамби лелабераша, лен лелабераша, коартолаш лелаераша, баьцадаараш леладераша, сомий бешамаш лелаераша, комсаш лелаераша, чай кхедераша, кхычар, хIаьта иштта промышленни предприятейн организацейи болхлоша — къахьегама овсарле эггара дукхагIа лакхъяр, производственни заданеш дикка тIех кхоачашъяр духьа.

Юрта боахама болхлоша лелаеча Еррнгсоюзни социалистически яхье котбаьннарашта тела ютийла КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС-а, ВЛКСМ ЦК № 19 а йолаш 1974 шера 7 январе баьча Соцамца оттаяь КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК 972 карара кара тела ЦIе байракх, шоашца дипломаш а ахчан премеш а йолаш, цу дакъе:

къамий округаштеи районаштеи — 230;

колхозашта, совхозашта, боахамий юкъарчеи кхычеи юртбоахама предприятештеи организацештеи, хIаьта иштта СССР юрта боахама Министерства системерча Iилма-тохкама учрежденешта а — 686;

СССР кхачан промышленноста Министерства совхозашта — 12, СССР дулхеи шурийи промышленноста Министерства совхозашта — 2;

Союзсельхозтехника предприятештеи организацештеи — 12, СССР мелиорацеи хии боахамеи Министерства предприятештеи организацештеи — 10, СССР заготовкай Министерства предприятештеи организацештеи — 14, СССР Министрий Совета хьун боахама Паччахьалкхен комитета предприятештеи организацештеи — 6.

Дипломаш а ахчан премеш а йолаш СССР мелиорацеи хии боахамеи Министерства «Главнечерноземводстроэ» предприятейи организацейи коллективашта тела кхы а оттайойла КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЦIе 3 байракх.

Отделеней, участкай, бригадай, звеньяй, хьайбаш леладеча фермай дикагIа йола коллективаш а хIаьта иштта професcегIа яхье къаьстта белгалбаьнна производстве хьалхалаттараш а хоастабар духьа «ИйслагIа пятилетка толаме кхоачашъярах» яха министерствайн (ведомствай) профсоюзий ЦК-айн 10 эзар сийлахьа диплом оттайойла, цу даькъе производственни подразделенешта 3,5 эзари производстве хьалхалаттарашта 6,5 эзари.

Сийлахьа дипломаш еннача производственни подразделеней коллективаштеи профессегIа хьалхалаттараштеи памятни совгIаташ телаш хилар оттадолда.

1975 шера дIахо лелайойла комсомольско-кагирхой бригадай Еррнгсоюзни социалистически яхь, котъяьннарашта ЦIе байракхаш а телаш.

Производственни хьокхамаш эггара дукхагIа лакхдаьча колхозхошта, совхозий болхлошта, юртбоахама предприятейн организацейи инженерно-технически болхлоштеи гIулакхерча нахаи ерригача Союзе цхьатарра йола «1975 шера социалистически яхье котдаьннар» яха знак телаш хилар оттадолда.

ДIахо а памятни совгIат а луш «ИйслагIча пятилетка ударник» яха знак телийла цхе шера заданеш толаме кхоачашъяьча юртбоахама производстве хьалхалаттарашта. Предложенеш тIаэцийла:

ВЦСПС-о еинар — производстве хьалхалаттарашта — Еррнгсоюзни социалистически яхье котбаьннарашта совгIата тела Советски Союзе гIолла леларан довзол дехьарча мехкашка бахаран 15 эзар льготни туристически путевкаш къоастаяра хьакъехьа;

ВЛКСМ ЦК-ас еинар — социалистически яхье тIехдаьнна доккхий хIамаш карагIдаьннача комсомольско-кагирхой коллективашта, къонача болхлоштеи колхозхоштеи тела Ленински комсомола 30 преми оттаяра хьакъехьа а юрташкарча дикагIболча къонача къахьегамхошта тела 10 эзар льготни туристически путевкаш къоастаяра хьакъехьа а.

Союзни республикай Компартей ЦК-ашта, парте крайкомаштеи обкомаштеи, министерствашта а ведомствашта а, союзнии автономнии республикай Министрий Советашта, крайисполкомаштеи облисполкомаштеи мукъа лулба правительственни совгIаташ далара хьачутела:

эгтара тIех хIамаш карагIдаьнна производстве хьалхалаттараш, ийслагIча пятилетка заданеш ханал хьалха кхоачашъяр духьа лелаеча социалистически яхье тIехдаьнна доккхий хIамаш карагIдаьннача бригадай, отделеней, участкай, фермай, звеньяй, цехий членаш;

дерригача керттерча хьокхамашта доккхий толамаш даьха, боахама гIулакхашка дикеи тешшаме чIоагIеи экономически финансовни хьокхамаш долаш йола, къахьегама овсарле лакхъеча, юртбоахама культурай хьувкъами общественни хьайбай продуктивности лакхъеча, техникахи оборудованехи пайда эцача, халкъбоахама планаши социалистически декхараши кхоачашдеча ийслагIча пятилетке баьча балха итогегIа эггара дикагIа хIамаш карагIдаьнна дикагIйола колхозаш, совхозаш, кхыйола предприятеши организацеши.

Центральни моттигерчеи газетий, журналий, издательствай редакцеша, телевиденеи радиовещанеи дешашта йолчу СССР Министрий Совета Паччахьалкхен комитето, СССР халкъа боахама карагIдаьннарий Выставко Iалашдолда юрта боахама болхлой Еррнгсоюзни социалистически яхьа лелам шеррен тIехьа ца боахаши буьцилга, массе оагIорахьара пропаганда йойла республикай, краяй, областий, къамий округий, районий, колхозий, совхозий, юрта боахама кхыча предприятейи организацейи коллективай, цар боахама чухьарча подразделеней, хьалхалаттарий, новаторий — Еррнгсоюзни социалистически яхье котбаьннарий опыта. БиззагIа хьахьокхалба юрта боахама Iилма-технически прогрессеи интенсификацеи декхараш кхоачашдара даькъера специалистий лоархIам. ХьинарегIа йоаржайойла юрта социалистически яхь вIашагIйоллара дикагIйола опыт, наха кхетам балара, тIайийца декхараш хIара коллективо, хIара къахьегамхочо кхоачашдара даькъера цун лоархIам.

Партийни организацеша пятилетка чакхйоалача шерара, къахьегача коллективашта хьалхашка латта декхараш кхоачашдар къьагIеи массе метте ховргдолаши дIахьокхара шерра пайда эцалба гойтара агитаце средствaех.

1975 шера а хулийтийла № 19 а № 23 а йолаш 1974 шера 7 январеи № 932 а йолаш 1974 шера 29 ноябреи КПСС ЦК-ас, СССР Министрий Совето ВЦСПС-о, ВЛКСМ ЦК-ас даьча соцамаша оттаяь Еррнгсоюзни социалистически яхьа итогаш яра порядок, котбаьннараш хоастабара чакхдоаха гIулакхаши совгIата тела ахчаш тIадоагIа моттигаши.

Еррнгсоюзни социалистически яхьа итогаш елгеи цига котбаьннараш белгалбелгеи 1975 шера халкъбоахама плани тIайийца социалистически декхараши кхоачашдарах хьахинарашка хьежжа долда, пятилетка заданеш кхоачашъяр теркал а деш.

* * *

КПСС Центральни Комитето, СССР Министрий Совето, ВЦСПС-о, ВЛКСМ ЦК-ас хьакхайкаду, юрта боахама болхлоша шерра йоаржаьча социалистически яхьа ларда тIа ялат, боамби, шекара свекла, коартолаш, баьцадаараш, сом, комсаш, чай, дулх, шура, фуаш, лаьттанцареи хьайбашкареи йоала кхыйола продукци дIахо дукхагIа йоахилгеи паччахьалкхенга йохкилгеи вIаштIехьдоаккхар гдолга х. 1975 шереи бIарччача пятилеткан заданеш толаме кхоачашъяра долла хIама дергдолгах шоаш чIоагIгIа дог тийша хилар.

Къахьегама овсарле лакхъяра йоакхо яр—хIара советски сага, хIара къахьегача коллектива сийлахьа гIулакх

(КПСС ЦК даьча Кхайкарал тIара).

КПСС ОБКОМА ПЛЕНУМ

14 январе Грозне, КПСС обкома политически дешара ЦIагIа хилар парте Нохч-ГIалгIай обкома аргIанара IV пленум. Пленумо дийцар «КПСС ЦК декабрьски (1974 ш.) Пленума итогаши областной партийни организаце декхараши» яха дош.

Доклад йир парте обкома хьалхарча секретара **С. С. Апряткина.**

Доклад юьцаш пренеех къамаьлаш дир КПСС Грозненски горкома шоллагIча секретара **К. С. Салтаханова**, «Консервплодоовощ» объединене начальника **Б. Г. Бычихина**, КПСС Урус-Мартановски райкома хьалхарча секретара **А. Д. Кагерманоча**, ГрозНИИ директора **А. З. Дорогочинске**, бурув тохара балхий Малгобекски управлене бурильщика **Ш. Х. Эсмурзиева**, КПСС Наурски райкома хьалхарча секретара **А. М. Карагичевас**, СССР хьаяь 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически комбината директора **Л. А. Шилова**, КПСС Шалински райкома хьалхарча секретара **А. Ч. Осмаева**, «Грознефтехимзаводы» объединене начальника **Г. Ф. Пальчикова**, Грозненски района Ермоловски коа тIарча оалхазарий совхоза доярка **Я. А. Кадыровас**, КПСС Ачхой-Мартановски райкома хьалхарча секретара **А. И. Воронкина**, Ножай-Юртовски райисполкома председатела **А. С. Батаевас.**

Пленумо тIайийцар 1975 шера а ерригача пятилетка а планаши социалистически декхараши толамца кхоачашдара республика коммунистий, берригача къахьегамхой низаш оарцагIдахара тIaберзабаь бола соцам.

Пленумо иштта къоастадир организационни дош. Кхыча балха тIа яхарца дувзаденна КПСС обкома кхалнаха юкъе беча балха отдела заведующелла мукъаялийтар М. М. Межидова.

КПСС обкома кхалнаха юкъе беча балха отдела заведующелла чIоагIийир **Л. Д. Алмазова.**

Пленума балха юкъе дакъа лаьцар КПСС ЦК организационно-партийни балха Отдела инструктора **А. М. Васильева.**

ПОДПОЛКОВНИК АЛЕКСЕЙ АЛЕКСАНДРОВИЧ ГУБАРЕВ, «СОЮЗ-17» КЕМА КОМАНДИР

Алексей Александрович Губарев ваьв 1931 шера Куйбышевски областа Борски районерча Гвардейцы яхача юрта.

Советски Эскара мугIарашка 1950 шера дейз ва из. ТIемафорда авиационни училища чакхъяьккхачул тIехьагIа Советски Эскара авиационни доакъошка гIулакх деш ва. 1957 шера из деша вода Краснознаменни тIема-фецарча академе (хIанз Ю. А. Гагарина цIерагIа яр), из чакхъяьккхачул тIехьагIа авиационни доакъошка дIахо гIулакх деш хул. Авиаполка эскадрилья командир хул, «I-ча класса тIема летчика» квалификаци йоаккх.

Космонавтий отряде 1963 шера дейз ва А. А. Губарев. Тайп-тайпарча пилотируеми аппаратаца болх бе кийчвалара йизза курс чакхъяьккхай, кIоаргга Iомаяьй цар системаши борта аппаратуреи.

А. А. Губарев — 1957 шера дейз Советски Союза Коммунистически парте член ва.

Космонавта сесаг — Надежда Алексеевна Звездни городоке болх беш я.

ГубаревгIар воI Владимир — Московски экономико-статистически института студент ва, дийтта шу даьнна йоI Ольга школе деша ягIа.

ГЕОРГИЙ МИХАЙЛОВИЧ ГРЕЧКО, «СОЮЗ-17» КЕМА БОРТИНЖЕНЕР

Георгий Михайлович Гречко ваьв 1931 шера Ленинграде. 1955 шера тIехдика Ленинградски механически институт чакх а яьккха конструкторски бюро болх бе воалу из. Г. М. Гречкос хьахьеккхар балхах дика кхеташи инициатива йолаши специалист ше хилар, 1967 шера технически Iилмай кандидата степень йоаккхаш толамца защита яьй цо.

Космонавтий отряде Г. М. Гречко ва 1966 шера дейз. Теоретически дика кийчо йолаш, инженерни опыт йолаш хиларо торо хилийтар цун тайп-тайпарча пилотируеми космически аппаратаца болх бе дика Iомавала.

Георгий Михайлович — 1960 шера дейз Советски Союза Коммунистически парте член ва.

Космонавта сесаг — Нина Викторовна конструкторски бюро Iилман болхло, технически Iилмай кандидат я.

Гречко дезале ши воI ва: ялхайтта шу даьнна Алексейи шийтта шу даьнна Михаили, шаккхе а школьникаш ба.

Советски мехка гIолла

ВЛАДИВОСТОК, (ТАСС). Боахама гIулакхаш тоадаро, производства эффективность лакхъяро Приморья дуккхача производстве хьалхалаттарашка бригадашка, цехашка, къаьст-къаьстача предприятешка йиш хилийтай цхе шера заданеш кхоачашъе.

ДIадахача диъ шера краерча промышленни производства объем кхоалагIа дакъа лакхъеннай, планал совгIа реализаци яьй 200 миллион сома маьха продукцена. Дикка лакхъеннай промышленностерча болхлой къахьегама фондовооруженность. Производствана юкъейихьай 450 совгIа автоматически механизированнии лини, эзар совгIа толашагIа йола технологически процесс.

Уж факташ йоалайир тахан промышленноста предприятешка, гIишлошъеча, транспорте Iилма-технически прогресс сихъяреи производства эффективность лакхъяреи даькъера КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъярах дола дош дувцаш хиннача КПСС Приморски крайкома пленуме.

КПСС ЦК декабрьски (1974 ш.) Пленума решенешка хьежжа хьадда гIулакхаш чакхдаха лаьрхIад Iилма-технически прогресс сихъяра.

* * *

ХАБАРОВСК. (ТАСС корр. И. Перепелицкий). Электропередачай кердача высоковольтни лине чу гIолла ток яхай тахан тайгерча Бира атагIа яхача юрташка. Гувнашкеи довкъашкеи гIолла гIа боахаш яхай бархIазза вIаштIардаь цIенош миссел лакха аьшкабетонни опораш. Керда шу хьатIаотташ электроэнерги кхаьчай Петровскии Бобрихинскии целинни совхозашка.

Дальни Востокерча юрташа тIа-тIа дукхагIа ийю ток паччахьалкхен энергосистемагара. Пятилетка диълагIча шера Хабаровскии Приморскии краяй, Амурски, Сахалински, Камчатски областий чкъаьрий доахарий, хьу хьокхарий, чарахьий, лаьтта леладерий юрташка ши эзар километр гаргга электропередача линеш яххай.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ПЛАНАШ КХОАЧАШЪЯРА ТIАБЕРЗАБУ ИДЕОЛОГИЧЕСКИ БОЛХ

КПСС XXIV съезда решенеш кхоачаш а еш, КПСС ЦК-ас партега, советски халкъага даьча Кхайкарала жоп а луш, Грозне къахьегамхоша шерра социалистически яхь йоаржаяьй пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра. Города предприятешка, гIишлош еча организацешка, учрежденешка, ерригача къахьегама коллективашка Iомадеш да хIанз парте Центральни Комитето даь Кхайкарал. КПСС ЦК декабрьски (1974 ш.) Пленума, СССР Лакхехьарча Совета шоллагIча сессе материалаш, белгалду 1975 шера де дезар.

Города парте райкомаша совещанеш яьй юххьанцарча партийни организацей секретарашца. Райкомий бюроша чIоагIъяьй уж документаш кIоаргга Iомадара тIаерзаяь йола мероприятеш. Юххьанцарча партийни организацешка чакхъяьхай агитаторашца, политинформаторашца, лекторашца, докладчикашца ю инструктивни совещанеш.

Масала, кхетама болх белга дика вIаштIехьдаьккхад «Красный молот» завода партийни организаце. Завода ерригача цехашка, отделашка чакхъяьннай митингаши собранеши, Пленума, Сессе материалех, КПСС ЦК Кхайкаралах беседаш, читкаш яьй. Из болх беш хиннав 100 гаргга агитатори политинформатори. КIоаргга чулоацам болаш а шаха дика кхетаергйолаш а беседаш яьй № 1 йолчеи № 5 йолчеи цехий мастераша В. Васютина, Р. Долженкова, В. Анпилогова, И. Исрапилова.

Къамаьлаш деш цар дувцар шоай коллектива балхах, бIарчча пятилетка толаме кхоачашъелга укх шерах тийша долга хIара болхлочоа дIахайтар.

Болат арахецача цехо декабрьски Пленум болх бе йолалуча деношка кхоачашйир шера план. Цул дукха тIехьа ца юсаш шера планах лоархIайир кузнечни цехи № 1 йола чон арахеца цехи.

КПСС ЦК Кхайкарал, Пленумеи Сессеи решенеш дIайовзийтача а ювцача а хана Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода партийни комитето, цехови партийни бюроша къаьстта теркам тIабохийт 1975 шера экономически нийса кийчдаь дола социалистически декхараши встречни планаши тIаэцара. Укхаза болх беш ва 246 агитатори политинформатори.

Цу лоархIамеча документашта пропаганда ю «Нефтепереработчик» яхача дукха тираж йолча газето, шерра пайда эц гойтара агитацех, партийни комитето цу балха юкъеэзаб беррига инженерно-технически болхлой, цахаддаш лостам а тел новкъостал а ду агитатораштa, политинформатораштa.

Города партийни, профсоюзни, советски организацеша наьха творчески инициатива хьал я лувцаш, дегIа а кхувлаш тIаерзаю планаш тIехкхоачашъяра, производствана дIахо а интенсификаци яран цун эффективность лакхъяран, къахьегама овсарле цахаддаш лакхъяра. Города дуккхача промышленни предприятей, гIишлойи транспортни организацей коллективаша тIехкхоачашъяьй 1974 шера пачхахьалкхен планаш. Яхье баьнараштa хьалхалатт СССР 50 шу дизара цIерагIйолча химкомбината, «Нефтегазпромавтоматика» СПКБ опытни завода, «Автоспецоборудоване», «Чечингсельстрой» треста аьшка бетонни конструкцей завода, мехкарьера, кхыча предприятей а коллективаш.

Производства эффективности къахьегама овсарлеи лакхъелга, дика продукци арахецилгеи болх дикагIа белгеи, хIаман кхомбелга дуккхача коллективай, бIаьш а эзараш а болча наьха дулхах-цIийх дола гIулакх а хиниа дIаэттад. «Продукци дуккхагIа, дикагIа, кIезига хIама дIалохийташ» ишттa я яхьа девиз.

Города къахьегама коллективашка шерра баьржаб коммунистически къахьегама тIехьара болам. 38254 коммунистически къахьегама ударник ва вай городе, хIаьта шоай пятилетка кхоачашъяьр эзар гаргга ва. Партийни организацеша кхы а айду наьха къахьегама хьинар, къаьстта теркам тIаухийт хьалхалаттарий опыт шерагIа йоаржаяра, встречни планаш тIаийяра.

1975 шера йола шийи встречни план «Автоспецоборудоване» завода коллективо тIаийцай 1974 шера ноябрь бетта. Пхе шера плана контрольни цифраши 1974 шера даьри ларде а лувцаш кийчйир из. Ишттa теркалйир болхлоша шоаш тIаийю планаш, бригадаша, участкаша, цехаша тIаийца доккхагIа дола декхараш. Уж кхоачашде дерхI чурча торонех дикагIа пайда эцара, керда техника, прогрессивни технологи юкъейоалаяра, къаенна оборудовани кердачунца хувцара чотах.

Завода коллектива встречни план — из я 1975 шера 1 декабрь хьатIакхоачаш нислагIа пятилетка кхоачашъяра тIаийца доккха декхар. ХIаьта цу гIулакха мел оаша технически, организационни, социально-культурни мероприяти белгалъяьй.

Завода коллектива общественно-политически хьинар айдара, встречни план толаме кхоачашъяра, социалистически яхь шерагIа йоаржаяра, цунна хIара болхло юкъеэзара дукха хIама ду лектораша, пропагандисташа, агитатораша, политинформатораша. Цар нах тIахьех 1975 шера хьинаре къахьегара, ер шу кердача толамашца чакхдаккхара, къахьегамхошта дIайовзийт КПСС ЦК декабрьски Пленума решенеш, СССР Лакхехьарча Совета сессе материалаш, КПСС ЦК партега, советски халкъага даь Кхайкарал.

Юххьанцарча партийни организацеша, парте райкомаша чIоагIа йоакхо ю производствана довл дечеи къахьегамхошта коммунистически кхетам лучеи коллективай лоархIам лакхбара. Къаьстта теркам тIаухийт болхлой собранеех хьабоала пайда боккхагIа хилийтара. ПТК, «Электроприбор», «Красный молот» заводий, химкомбината коллективай болхлой собранешка дувц политически боахамеи дешаш, ладувгI кулгалхоша еча отчеташка, тIаийду керда декхараш, бувц производственни къахьегамен дисциплина, коммунистически морала нормаш телхаераш.

Города предприятешка вIашагIъехкай дуккха производственни дешаш къестаде йиш хулийташ йола комиссеш. Царна юкъе я технически прогресс яра йола комиссеш, экономически анализа советаш, технически советаш, къоначa специалистий советаш. Города промышленни предприятешка вIашагIъеллай даим болх беш йола 97 производственни совещани.

Масала, Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе даим болх беча производственни совещане дакъа лоацаш ва 103 саг, царех 44 болхло ва. Цунна керте латт завода керттерча инженера заместитель М. В. Руденко. Совещане балха план цхьан шера оттаю, заседанеш хIара кварталагIа хул. Цига тIаийцача решенеех заводе гIолла приказаш тох, уж кхоачашде деза хв белгал а еш. Даим болх беча производственни совещане решенеш кхоачаш а еш ший болх дикка тоабаьб заводо. Дуккхача хана дениз конденсат гульяра а из дIаялара а план кхоачашеш яцар завод. 1974 шера апрель бетта производственни совещане из болх тоабара тIаерзаяь 23 мероприяти белгалйир, царех 14 хIанзле кхоачашъяьй. Из бахьан долаш заводо кхоачашйир конденсат дIаялара шера план.

Производственни планаш кхоачашъяра нах оарцагIбоахача партийни организацеша шерра пайда эц моральниеи материальнеи стимулех. Из болх дика лелабу «Электроприбор» заводе, Анисимова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе, Грозненски ремонтно-механически заводе, СМУ-9, кхычахьа а. Укхаза юкъехкхуь «Шийи профессех дикагIвар», «ДикагIвола мастер» яха цIи тиллар, байракха юхе сурташ дахар, Сийлен доска тIа бахар, сайренаш а еш безбар санна йола формаш.

Укх тIеххьарча хана идеологически средствaех дикагIа пайда ийбе яьннай городской партийни организаци, балха юкъекхухь идеологически балха керда формаши методаши.

Массе а оагIорахьара хьаллаца йоагIаш я Ленина цIерагIчеи Шерипова цIерагIчеи Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводашка ю идеологически планеркаш, предприятей кулгалхой болхлошца вIашагIбетталулга, ишттa кхы дIахо.

Къахьегамхой производственни общественно-политически хьинар айдеча идеологически балха ерригача формех, пропагандаи информацеи средствaех пайда эца гIерт парте горком. Наьха политически сакхетам лакхбеш, планаши тIаийца социалистически декхараши кхоачашдара уж оарцагIбоахаш ва 2805 пропагандист, 3200 лектор, 840 докладчик, 5566 агитатор, 3131 политинформатор.

1975 шера кхоачашде деза доккхий декхараш белгалдеш города къахьегамхоша шерагIа яхь йоаржаю советски халкъо фашистски Германи йохаяь 30 шу дизара баха мабоагIара накъабахара.

«Красный молоти» Ацетонови заводий коллективаша дIайолаяьй «Коталон 30 шу дизара — хьинаре къахьегам» яха инициатива, хIаьта 1975 шера доккхагIдола декхараш тIа а ийцад. Из башка-дика гIулакх хьаллаьцад города кхыча коллективаша а. Цу йоккхача юбилейна ваха мавоагIара накъавахар хIара болхлочун патриотически декхар да.

О. МЯКИЕВ,
КПСС Грозненски горкома лектор.

ВАХАРА НИЙСА НИКЪ ЛЕХАШ

Папкаш, тайп-тайпара кахаташ дада Волгина Валентина Андреевна ягIача истола тIа. Цкъа цхьан папка тIа е кахьата тIа хьож из, тIаккха — вокха тIа... Цар тIара керта хьал а айбийя, цхьан оагIорахьа дIахьежжача йоагIийс из. Уйлаш ю цо: ма хулла кIезигагIа хIама дIа а дохийташ, мехкдаьтта дуккхагIа доаккхаргдола, скважинашта ремонт дарегIа, сихагIа, дикагIа ергйола наькъаш а, мехкдаьттахойн ремонтникийн къахьега дуккхагIа безам боагIаргбола социалистически яхьа формаш а лех Валентина Андреевнас. Из беррига тIадерзаду «по къахьегама овсарле лакхъяра».

Чоалхане а бехктокхаме а ба цо беш бола болх. Из «Старогрознефть» НГДУ керттера экономист я. Дукха ха я цо экономисталла болх бу, итт, ткъо, ткъаь итт шу... Волгинас беррига ший вахар хетадаьд Даьхен рузкъа дебадара, цун кхомбара, вай мохк бIаьхегIа, ниэ болашагIа хилийтара.

Духхьала из болх бар мара кхы саготонаш ца нийслуш шаьра хьаденадац Валентина Андреевнай вахар. 1938 шера цIаьхха да велар цун.

Гитлеровски гIаьрахой Грозненa гаргагIертача хана къона йоI Валя Нохч-ГIалгIай АССР госплане болх беш яр. Городе бахача кхыча нaха а санна, цо ший низ а ха а ца кхоеш дакъа лоац моастагIа хьачу ца вайта сангарашцораш доахача, кхыйола чIоагIаленаш еча, ше комсомолка хиларах тарра мехкарий оарцагIбоах цу гIулакха. ХIаьта цун воша комсомолец Виктор вурийтта шу а далалехь ший лоIаме тIем тIа вахар, фашистех майра латаш са дIа а делар...

ТIом лаьттача шерашка болх беш кхы а чIоагIагIа чIоагIъелар дIахо дешара хинна Валяй уйла, балхо ше а хайтар цунга говзал лакхъе эзилга. Дуккхача хана дениз шийна дагалаьттар кхоачашде йолалу из 1945 шера — Москверча инженерно-экономически институте деша йода.

ТIемо хала чоьнаш яь бар цу хана вай мохк, атта дацар вахар, даа а дуьхха а хIама нийсде хала дар. Валяй торо яцар духхьала институте деша ягIа. Москве, СССР чкъаьран промышленноста министерстве болх а беш, заочно деш цо институт чакхъяккхалца.

Цул тIехьагIа «Старогрознефта» НПУ, Нохч-ГIалгIай совнархозе тайп-тайпара экономикаца дувзаденна балхаш ду Валяс.

Массанахьа а ше нийсъеннача дог цIена, хьаьнала болх беш, шийх тешам болийташ, ше лоархIийташ хьаенай Волгина Валентина Андреевна. Из духхьала ший производственни болх бахь Iийнаяц. Цо массаза а хьинаре дакъа лоац общественни вахара юкъе, из духхьала ше-шийна чухьийрчаяц, нахаца дика тарлуш, нах дукха безаш хиннай. Цу духьа Валентина Андреевна наха дукха еза, цунах теш. Из вIаштта кхоза Старопромысловски районни Совета депутаталла хержай. ХIанз цо чIоагIагIа бехктокхаме а хеташ кхоачашду шийи депутатски декхараш, харжархой накаяаш. Из райсовета бюджетни комиссе председатель я. Цо района вахар тоадара тIадерзадаь лоархIаме дешаш кийчду, уж сессе дувца а дувцийте, царех йоагIа решенеш тIаэзаргйолаш хIама ду.

Бюджета средстваш йоагIача дIа ца кхоачийташ хIама нийсделар города кхоалагIча больнице. Шийца новкъостий а болаш, оарцагIъяьннача Волгинас дIадахийтар уж кхоачамбоацараш. Ишттa хIама дир цо фабрика-кухне в.

Шоай дагардар, шоашта къувлар дувц харжархоша шоай депутатага, цунца дагабувл. Уж теш цо шоашта дикадар дергхиларах. Дукха ха яьккхар «Заветы Ильича» яхача, Пугачева цIерагIча улицашка, цигарча школе лерттIа электросердал йоацаш. Шоашта сердал тоаяр дехаш дуккханахьа баха хилар бахархой. Из тоае езача конторас цхьацца бахьанаш а доахаш, тIехьатеттар из гIулакх. Цига а оарцагIъяьлар Валентина Андреевна. Сессе дувцийтар цо из дош. Шоай НГДУ-гара трансформатор яьккхар, хIаьта электромонтажни контора болхлой сихха электросердал тоае оттабайтар. ХIанз цу улицашка дика сердал я. Доккхий ловцаш доах Волгинайна цига бахача наха.

Шоай цIагIа, лоалаха хинна халахетар, моллагIа а телха гIулакх хайт цунга харжархоша, уж, шеко йоацаш, теш шоашта цунгара беркат даргхиларах. Молаш, латаш-тохаш, лоалахой сатем боабеш вар Жуков яха цхьа саг. Валентина Андреевнайга хоам бир цунах. Ше йолча тIавехаш а наIарга йодаш а массехказа, къамаьл дир цунца Волгинас. Халадар малара шоа лоадабеннача Жуковна къаракъ цIаьхха дита. Бахьда из нийсача новкъа ваккха гIерташ кIорда ца деш йIаьххача хана къахьийгар депутата. Зехьа йовзар цо цунца йоаяь ха. ХIанз Жуков молаш а воацаш, ший дезала дика да а лоалахошца безаме саг а волаш вахаш ва. Ший кхоаччара гаргар саг санна лоархI цо Волгина.

Дукха да депутат хиларах тарра Валентина Андреевнас даь дика гIулакхаш.

Депутат хиларал совгIа Волгина шоай конторе а «Знание» общества районни отделене а экономически дешара кулгал деш я. Цо дукха литература деш экономически проблемаш кIоаргагIа йовзара. Цун цIагIа я йоккха библиотека. Цунга я Маркса, Энгельса, Ленина ерригa произведенеш, советски доккха энциклопеди, вай мехка а доазол дехьарча а писателий гулъяь сочиненеш. Цо хадданза Iомаду Iилма, техника, литература искусства кердадараш. Шийна ховш мел долчох наха беркат далийта гIерт из.

Конторе болх беш ди чакхдаьннчул тIехьагIа, хийла харжархой болча е экономически дешара кружоке яха езаш хул Волгина.

Производственни общественни болх бар мара вахара безам ца буарех яц Валентина Андреевна. Из шийна енна значок а йолаш турист я. ХIара шера ше отпуске йолаш йоаккха ха лоамашка яхе дIахьу цо. ДIадахача шера из хилар туристически путевкагIа яха Дальни Востокерча лоамашка.

Обществана пайдане хилара а яхача-лелача лерттIа хилара а хьокхам теларех я коммунист Волгина Валентина Андреевна.

Ю. ЮСУПОВ.

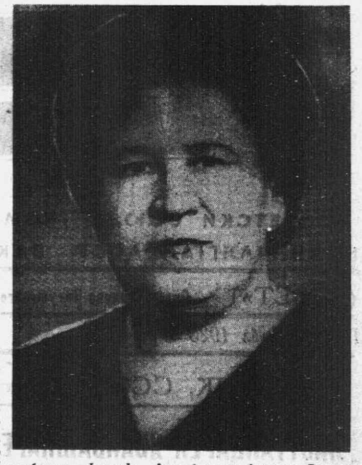

СУРТА ТIА: В. А. Волгина.
И. ПЛИЕВА сурт.

Оаха яздаьчун лерагIа

ДIадахача шера 16 ноябре «Сердало» газета тIа кепатехаяр «Гойтара агитаци: мишта хила еза из» яхача рейдови материала. Цу тIа дувцар Назрановски района цхьайолча предприятешка, совхозашка гойтара агитаци вIаштIехьъяккхарах, цу даькъе цига долаш долча цIенхаштарча кхоачамбоацарех.

Укх деношка цу хьакъехьа жоп дайтад КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара С. Бекова. Цу тIа йоах: «Сердало» газета тIа 1974 шера 16 ноябре кепатеха «Гойтара агитаци: мишта хила еза из» аьнна корта болча рейдови материала тIа белгалъяьха фaкташ бакъхилар гучадаьннад.

Рейдови материал «Октябра 40 шу», «Экажевский» совхозийи ДСУ-2 предприятеи партийни организацей а, хIаьта иштта гойтара агитацена йолча районни Совета а заседанешка ийцай. ХIанз из болх тоабара де эшар деш я партийни организацеш.

«Агитатора блокнота» аргIанара номер

Кепа а теха, араяьннай КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропагандаи агитацеи отдела «Агитатора блокнота» аргIанара, шоллагIа номер. Цу тIа я «Политдийнахьа выступленеш яра» яха рубрика «Парте халкъ кердача коталонашка дуг» (КПСС ЦК декабрьски (1974 ш.) Пленумеи нийсаьлагIа хержача СССР Лакхехьарча Совета II сессеи итогех) яха беседа мишта е эза дувца методически разработка я блокнота тIа. Цу тIа йолаш я КПСС ЦК декабрьски (1974 ш.) Пленумеи СССР Лакхехьарча Совета шоллагIча сессеи материалех йолча беседай, политинформацей, лекцей, докладий тематика а могадеш дола литература а.

«Вай Коталон 30 шу» яхача рубрикана кIал кепатеха я «Нохч-ГIалгIайчеи къахьегамхоша лаьца дакъа» яха исторически Iилман кандидата В. Филькина статья. Цу тIа дувц фашистски захватчикашта духьал баьча тIем тIа вай мехкахоша лаьцача даькъах, тIема духьалара чIоагIаленаш еча республика бахархоша шоаш кхо ца беш баьча балхах, республике даьча тIема-мобилизационни гIулакхах, тылерча къахьегамхоша даьхача толамех.

«Эрсий халкъача цхьана» яха М. Аушева статья я КПСС обкома Х пленума решенеш кхоачашъеш» яхача рубрикана кIал.

Надтеречни района «Верхненаурский» совхоза идеологически болхлочох, совхоза партийни организаце цу балха еча йоакхонах дувц, «Дадаханов Имрана доккхал» яхача Ф. Иванова корреспонденце тIа.

Дунен халкъашта юкъе латтача гIулакхех лаьца язду «Бирма керда вахар дуллаш я» яхача шийи статья тIа А. Филиппова.

Агитатора, политинформатора, художника-оформителa долча новкъостала блокнота тIа араяьккхай 1975 шера СССР халкъа боахам дегIабоалабара Пачхьалкхен плана тIарча цифрайи фактайи подборка. Цул совгIа, блокнота тIа я идеологически балха хроника а.

БУРУВДЕТТАРАША ДЕКХАРАШ ТIАИЙЦАД

Продукци дуккхагIа, дикагIа, дIадодар кIезигагIа долаш яхача парте тIахьехама практически гIулакхашца жоп луш, старогрозненски бурувдеттараш 1974 шера тIаийца социалистически декхараши пачхахьалкхен плани толамца кхоачашйир: 35710 метр лоаман породашта бурув техар. Из планал 2750 метри социалистически декхарел 2250 метри дуккхагIа я. Старогрозненски мехкдаьттахошка дIакхачийтай шиъ мехкдаьтта кIеж етта скважина, кходаьд 800 эзар совгIа пачхахьалкхен рукъа, иштта кхыдола толамаш а даьхад.

Укх шера управлене бурувдеттараша лаьрхIад: планал совгIа 350 метр лоаман породашта бурув тоха, планагIа йоагIачул 1,1 процент бурув тохара сухал лакхъе, керда техника балха юкъейоалаяр, технологически режим тоаяр, буровой оборудованех бизза пайда эцар бахьан долаш бурув тохара балхашка дIабода мах 2 процент лохбе, планагIа оттаьчул 1 процент совгIа къахьегама овсарле лакхъе.

Рационализаторски предложенеши изобретенеши балха юкъеяхьарах 100 эзар сом пайда бе, керда техникеи технологии балха юкъейоалаяр бахьан долаш 550 эзар сом пачхахьалкхен рузкъа кходе.

Гулдаь «Вторчермете» 1100 тонн тиша аьшк дIачудала. Кхы дIахо а № 2 йолча баьцадаарий-шурий совхоза шефски новкъостал де.

Советски халкъа хьалхашка вай парте ЦК оттадаь къахьегама декхараш толамца кхоачашдара пятилетка тIеххьарча шера кхы а чIоагIагIа социалистически яхь яьржай старогрозненски бурувдеттараштa юкъе.

Пятилетка гIеххьарча шера старогрозненски бурувтохара балхий управлене коллектив Октябрьски УБР коллективаца социалистически яхье яьнив къахьегаш хургья.

Т. АЛЕКСЕЕВ,
Старогрозненски УБР такелажник.

БИАЬЛЧА ДУВНА ТЕШАМЕ БАРАШ

Хана йоахало IажагIаь сурт довлл са бе: Париж, 1945 шу. Мютюалите дворец — Дунен халкъашта юкъера кхалнаьха конгресс. Сурта тIа — йовзаш йола са дай-мехкахой, советски делегаце члений юхьмараш. Цхьабараш цу хана военни шинелаш ювхаш ба. Конгресса делегаташа, тайп-тайпарча къамий викалаша, политически дыни кхетам тайп-тайпара болча наха; цу хана вIаши кулгаш лийца дIа а айтта, беза дув биаьб: «...вай дезалийи берийи ираз хилара алхха цаI мара йоаца гаранти хиларах тарра чIоагIа машар Iалашбар духьа цIаккха а юха ца доалаш къовсам лоаттабе...».

Цу хана дениз ткъаь итт шу даьннад. Вай мехкара кхалнах тешаме ба цу дувнна, машара кхела хьалхара шоаш бехктокхаме лоархI цар.

КПСС XXIV съездо оттаь машара Программа раьза хинна хьал а лаьца, воашкара доагIа дакъа лаца гIерт вай из кхоачашъяра юкъе. Советски кхалнаьха Комитето дакъа лоац машар лоаттабаран чIоагIбаран тIаерзаяь Дунен халкъашта юкъерча кхалнаьха демократически федераце (МДФЖ) чакхйоахача ерригача акцешка. Хьинаре хьаллоац вай герзаш кIезигдарах, массане а герз дIадаккхарах йола дош къоастаделга, цунах мукъадаьнна ахча халкъий вахар тоадарга дIадохийтилга хьадехаш МДФЖ-о ООН-ага, йоккхагIйолча державай правительствашка даь кхайкарал. Советски кхалнаха хьадех Вьетнамах йола Парижски соглашени лоарзагIа ца йоаккхаш кхоачашъелга, Гаргарча Малхбоалснера проблема нийсхонца къоастаяра, кхохкам кIаьдбара процесс дIахо кIоаргъяра, дунен халкъашта юкъе цхьана леладу гIулакхаш шердара тIехьа латт уж. ТIа-тIа хоадамболашагIа ек Азе коллективни кхерамзлен система хьаяра идеяш хьаллоацаш йола цар оаз.

Мехка машара Советски фонд хьаяра инициаторех цаI яр вай комитет. Фонде ахча дIачутел къахьегача коллективашеи къаьст-къаьстача гражданашеи. Цу ахчах цхьа дакъа машар лоабара тайп-тайпара кампанеш чакхъяхарга, паргIатои кортамукъалеи бахьан долаш къовсам лоаттабеча мехкий кхалнахаи бераштеи новкъостал дарга дода. Советски кхалнаьха Комитето Камбоджа патриоташта, Вьетнама кхалнаьха Союза, Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара тIехьарча кхалнаьха Союза кхахьийтай медикаменташи медицински оборудований, кIадаш, берий барзкъаш, продукташ чуйоахха посылкаш. Белгала аьлча, мухьех детта бIарчча кема дахийтар ДРВ-е. Из совгIат вьетнамски наьшашта дIаденнад Советски Союза Турпал Чечнева Марина керте йолча вай кхалнаьха делегаце.

«Солидарноста кема» аьнна цIи тиллаяр цу хана цу кемах.

Шиъ миллион совгIа сом хилар СССР кхалнаха Ханое наьнеи береи медицински центр хьалъяра тийннача ахчах. Вай комитетагара хаддаза новкъостал кхоач Iарбий мехкий кхалнахага. Доккха материальни гIо дир Африкерча дуккхача мехкий а хIаьта иштта Инде а Бангладеша а кхалнаьха организацешта. Детсадашта оборудовани яхьийтай вай Перу.

1975 шу — шийи девизех цаI машар а болаш хургдола Дунен халкъашта юкъера кхалсага шу — тIема ялйи Iиндоргаш адамий исторе оагIош тIа кхы ца легийтар духьа лоаттабеча къовсама шу а хинна дIаоттаргда.

МДФЖ-е а машаран паргIатоннеи тIехьарча Дунен халкъашта юкъерча кхалнаьха лига а барт вIаштIехьбаьнаб 1975 шера апреле США гера дIадаккхарах йола къаьстта аспекташ ювцаргйола конференци яра хьакъехьа. Цига дакъа лаца дага ба советски кхалнах. Цхьана гIулакхаш леладареи кхерамзлени дешашта Лондоне вIашагIкхетаргба советско-английски кхалнах. Вай комитето дакъа лоацаргда кхалнаьха проблемашта йолча ООН дунен халкъашта юкъерча конференце а хIаьта иштта ООН-е консультативни статус йолаш йолча правительственни йоацача организацей конференце а. Вай кийча да Дунен халкъашта юкъерча кхалсага шера ерригача лоархIамеча акцешка дакъа лаца.

Людмила БАЛАХОВСКАЯ,
советски кхалнаьха Комитета секретарь.

(АПН).

Назрановски «Электроинструмент» заводеда дуккхача болхлошта дика вовзаш ва пхелагIча разряда наладчик, коммунистически къахьегама ударник Костоев Рахьман. Дуккхача хана дениз цига болх беш ва къахьегама ветеран. Цудухьа предприяте коллективе сий даьннад цун. Кийчъю продукци дикеи тIехдикеи мара а ца хулийташ, хIара сменагIа нормаш юкъера лаьрхIача 120—125 процент кхоачашъю цо. Цудухьа Рахьмана хIанадехьа дукха хIама ца эшаш шийи пхе шера задани кхоачашъяьй.

СУРТА ТIА: наладчик Р. Костоев.
И. Плиева сурт.

Хими: СЭВ-а членаш долча мехкаша цхьана леладеча гIулакхех доала беркат

1973 шера дерригa а 23 ди мара эшанзар СЭВ-а членаш долча мехкий химически промышленноста бIарччача 1950 шера яь миссел продукци хьаяра. Из дакъа дегIадара темпаш сихъяра дуккхача хьале гIо ду производства специализации кооперации кIоаргъяро, социалистически мехкий химикаша цхьана леладу экономически Iилма-технически гIулакхаш шердаро.

Журналиста Недешев Алексея дувц СЭВ-а членаш долча мехкашкарча коллегашпара советски химикий корта бола бувзамаш дегIа мишта ух.

Полоцки химически комбинате болх беш ч шера 50 эзар тонн полиэтилен хьаду установка. Из безача наьха йола химически продукт хIанз дуккха а дуккхагIа арахец предприяте. Цунах шерра пайда эц электротехнически, кхачан, фармацевтически промышленносте, машинаш еча, искусственни хьоаса хьабеча, гIишлошъяра технике, халкъа боахама дуккхача кхыча доакъошка.

«Полимир-50» аьнна цIи дIанха шийи тайпара комплекс хьаяьй СССР-еи ГДР-еи химикаша цхьана къахьегарца. Шийи дикалга диллача дунен практике йовзаш йолча образецел тIех я из. Эггара хьалха, установко хьалххагIе а лаьрхIача тайпара дола полиэтилен даха йиш хулийташ хилара. Цу гIулакхо дикка шерью материал дIауха моттигаш. ХIанз вай мехка мара болх беш яц «Полимир-50», цхьабакъда кастта иззамо йола установка оттаергья ГДР цхьан химически предприяте. Цу установкана заказаш кхьачад кхыча социалистически пачхахьалкхенашкара а.

Вай специалисташа вежарашха долча мехкашкарча химикашца цхьана болх бу химически производство дегIайоалаяра дуккха проблемаш къоастаяра. Цу тIа а, цхьана леладеча цу гIулакхаша, массаза а яхар мо, чулоац декхарий ерригa комплекс — Iилма-технически, опытни, проектно-конструкторски балхаш. Кара даьнна керда йоккхий промышленни установкаши химически индустре бIарччa предприятеши хьаярга кхачалца. Из хьахьокхаш дола масал да советско-венгерски «Олефинови программа» чакхъяккхар. Ленинварош яхача венгерски городерча Тиссайски химически комбинате хьалъеш латт олефинови завод. Цу цхьан ханна вай мехка Калушски химико-металлургически комбинате (Ивано-Франковски область) хьаеш я полиэтилен чакхдоахаргдола мощносташ. Къаьсттача трубопроводаца ювзаенна, бIарчча цаI йола советско-венгерски комплекс 1975 шера продукци хьае йолалургья.

Хими дегIаахаро овлангара дениз хийцай халкъа эша товараш хьадарга йодача бедала структура. Текстильни, трикотажни, кога тIирсий промышленносте толаме пайда эц синтетически кIадех, ювзанза яьча материалех, искусственни нахьарех. Цудухьа химикаша къаьстта уйла тIайохийташ я яйга промышленность. Мехкдаьттеи гази чакхдоахача толашагIа йола технологически процессаш лоацагIча хашка кийчъе, болх беш йола мощносташ дегIаккхувлаш, балха овсарле лакха йола оборудовани хьае гIерт специалисташ. СССР-еи ГДР-еи Iилмахоша цхьана къа а хьегаш лоацаца хана хьа а яь болх бе йолаялийтай полнамидни даьри хадданза хьаду опытно-промышленни установка.

Дуккхача наха хоаттаи долча товарий дикал тахан дуккхача хьале промышленностага тIехдика басараши красителаши хиларах тийша я. Уж материалаш хьаяра беркате цхьана къахьег советскии чехословацкии специалисташа. Цар хьадаьд тIех чIоагIача басарий, сийрдеи товшиe дола кIадаш хьаде йиш хулийташ дола къаьст-къаьста тайпаш.

Химикаша цхьаьца леладу гIулакхаш шерлуш доагIа мощносташ хьалъяра даькъе а. Масала, советски специалисташа дакъа лоацаши советски оборудовании чуоттаьри хьалъеш латт Девия яхача болгарски городе йоккха химически комплекс. 1974 шу доладеннача юххье укхаза болх бе йолаялийтай кальцинированни сода деча завода хьалхара аргIа. Цу предприяте шийна еннача оборудованех хIара шера Советски Союзан СЭВ-а кхыча мехкаштеи лоаттаергья халкъа боахама хилагза аргIйоаца бIаьш эзараш тоннаш продукци.

Румыне СССР новкъосталца хьалъеш латт каустически сода, хлори хлор хьаювла продукташи арахеца завод.

ТIа-тIа дуккхагIа дегIаух къаьст-къаьстача предприятештеи Iилма-тохкама институташтеи юкъера шин оагIорахьара юкъарчал доацаш дола бувзамаш.

СЭВ-а членаш долча мехкашта экономически гIойле кIезига яц химически продукце дуккха тайпаш арахецача специализаци яро. Советски техникаца кийчъяь я, масала, Болгарера, Польшера, ГДР-ера, Чехословакера, кхыча социалистически мехкашкара химически предприятеш. Шийи аргIанна «Хемар» яхача польски заводо Советски Союза кхухьийт серни кислота хьадеча уттаю автоматически линеш. Химически оборудовани советски заводашка ух иштта ГДР-ера, ЧССР-ера, НРБ-ера.

Йоккхий перспективаш хьаеллалу советски химикаша вежарашха долча мехкашкарча коллегашца цхьана Iилма-технически къахьегара.

Хими тайп-тайпарча кагегIча доакъошкара Iилма-технически бувзамаш кIоаргдар, цхьана леладеча гIулакхий формаши методаши эргайоахаш тоаяр социалистически экономически интеграце комплексни программо лаьрххIача тайпара химически промышленносте технически прогресса темпаш сихъяра лоархIаме хьал да.

Алексей НЕДЕШЕВ,
(АПН).

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ӀАЛАМ ЛОРАДАРА ЙОЛЧА МАССАЗАРЧА КОМИССЕ БАЛХАХ БОЛА

Нохч-ГӀалгӀай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета

СОЦАМ

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Ӏалам лорадара йолча массазарча комиссе председатела нов. А. А. Абдулаева массазарча комиссе балхах яьча докладага ла а дийгӀа йийца а йийца Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совето белгалдоаккх, КПСС XXIV съезда решенешка, бархӀазлагӀа хержача СССР Лакхехьарча Совета IV сессе «Ӏалам лораделга дӀахо тоадара де дезарехи Ӏалама рузкъаех дикагӀа пайда эцарахи» болча соцамга, КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен 1968 шера 23 сентябрерча «Каспийски форд бӀех ца байтара де дезарех» яхачен 1972 шера 29 декабрерча «Ӏалам лораделга чӀоагӀдарахи Ӏалама рузкъаех пайда эцилга тоадарахи» яхачен соцамашка, Ӏалам лорадарах долча РСФСР Законага хьежжа, Ӏалам лорадарах дола законодательство кхоачашдара, министерствашa, управленеша, ведомствашa, предприятешa, организацешa, учрежденешa Ӏалама рузкъах дикагӀа пайда эцара тӀахьожам лоаттабара даькъе массазарча комиссе хоадам боллаш болх беш хилар.

Массазарча комиссе шийболх бу комиссе отта а яь чӀоагӀъяьча планагӀа. паччахьалкхен инспекцешца, санитарни службаца, Ӏалам лорадара Ерригроссийски общества республикански Советаца чаракьйин чкъаьрий лувцарийи обществашца айхха бувзам а болаш.

Отчетни хана массазарча комиссе дийцад халкъбоахама бокхха лоархӀам бола дешаш: лоамашка докхха лоа а дилла шелал оттарах оакхарий ца дойтара де дезарехи браконьерашцара къовсам чӀоагӀбарахи; латтташта рекультиваци еш беча балхах; «Грознефтехимзаводы» объединене предприятешка, Къилбаседа - Кавказа машиннаькъа Грозненски отделенега, «Красный молот» заводага город Грознена гонахьара Ӏалама среда бӀех ца йитара даькъера Ӏалам лорадара план кхоачашъярах; Шелковской районе Ӏалам лорадара Закон кхоачашдарах; республике боча бӀарш дӀадогӀара хьалах, кхыдараш.

Дийцача дешаех массазарча комиссе отта а яь хоадам болаш йола предложенеши рекомендацеши кхоачашъяйта министерствашка, ведомствашка, производственни объединенешка, къахьегамхой депутатий районийи городийи Советий исполкомашка дӀаяхьийтай. Шелковской районе Ӏалам лорадара Закон кхоачашдарах дола дош Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме дувца дӀачуденнад.

Массазарча комиссе баьча балхо новкъостал даьд Ӏалама ресурсаш лораелга тоадара, Ӏалама рузкъах дикагӀа пайда эцара, фо, хий бӀехдар а лаьтта толхадар а кхерам бола хӀамаш дӀадахара. КӀезигденнад карьераша, буровойша, кхыдола балхаш деш телхадаь лаьттaш. Дукха лаьттaш юртбоахама гӀулакха мегаргдолаш тоа а даь дӀакхачийтад колхозашка, совхозашка. «Грознефтехимзаводы» объединене хьал а яь болх бе йолаялийтай 120 эзар кубометр производстванкара доагӀа хиш дени-буси цӀенде низ бола биологически очистка станци, хьалъяьй кхыйола сооруженеш а. Мехкдаьтта чакхдоахача заводий цхьайола технологически установкаш бӀехденна хий юха цӀен а деш болх беш я. Город Грознера дукха промышленни предприятеши коммунальни котельне боахами мазутан кӀоран меттел газаца болх беш да, санитарни хьал дикагӀа долаш ба трубопроводни боахам, цунах гӀойле хиннай Шолж цӀенагӀа хилийтара а фо кӀезигагӀа бӀехдайтара а. Массазарча комиссе рекомендацегӀа оакхарaштен оалхазараштен подкормка елга вӀаштӀехьдаккхарах уж ца дойтара лоархӀам боллаш гӀойле хиннай.

Цунца цхьана Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совето белгалдоаккх Ӏалам лорадара массазарча комиссе хӀанз а бизза пайда эцац шийи полномочеех, кхоачам боллаш тӀахьожам лоаттабац министерствай, управленей, ведомствай, паччахьалкхен инспекцей балха массазарча комиссе компетенцегӀа долча дешашта. ХӀаьта иштта комиссе дийцача дешах тӀанийца предложенеши рекомендацеши кхоачашъяра а, из бахьан долаш царех дуккха яраш кхоачаш ца еш юс, кхоачамбоацараш дӀа ца доахаш дус.

Массазарча комиссе шийбалха кӀезига юкъе увз бахача наькъа, общественни самодеятельни организацеш, халкъа боахама доакъой специалисташ, кхоачам боллаш бувзац шийболх Лакхехьарча Совета кхыча массазарча комиссей, къахьегамхой депутатий моттигерча Советий балхаца.

Нохч-ГӀалгӀай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето соцам бу:

1. Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Ӏалам лорадара массазарча комиссена тӀадилла укх соцам тӀа белгалдаь кхоачамбоацараш дӀадоахилга, Ӏалам лорадара, Ӏалама ресурсех дикагӀа пайда эцара, лаьтта, цун недраш, хьунаши хиши, хьайбаши баьцовгӀаши, атмосферни фо лорадарах дола законодательство нийса кхоачашдара хьакъехьара шийболх тоабелга, Ӏилман-техническ прогресс, Ӏалами цун ресурсаши кхом а беш лораярца таръеши къахьегамхошта вахара, унахцӀенонна, балха, салаӀара дика хьалаш хьадара цо гӀо деши хилар дага а доагӀаш.

2. Массазара комисси декхарийла я шийболх КПСС XXIV съезда решенешка, бархӀазлагӀа хержача СССР Лакхехьарча Совета IV сессе «Ӏалам лораделга дӀахо тоадара де дезарехи Ӏалама рузкъах дикагӀа пайда эцарахи» болча соцамга, Ӏалам лорадарах долча РСФСР Законага хьежжа вӀаштӀехьбаккха.

3. Массазарча комиссена тӀадилла комиссена доагӀаш долча дешай хьакъехьара СССР Лакхехьарча Советен цун Президиумен законаши соцамаши, партен правительствaн директиваш, РСФСР-ен Нохч-ГӀалгӀай АССР-ен Лакхехьарча Совета законаши соцамаши, хӀаьта иштта комиссе ше тӀанийца соцамаши рекомендацеши кхоачашъяра тӀахьожам лоаттабелга чӀоагӀде; Лакхехьарча Советен цун Президиумен, хӀаьта иштта массазарча комиссе а дувца дешаш кийчдеча хана шийбалха специалисташ бахача наьха общественни самодеятельни организацеши шерагӀа юкъе оза; шийболх Лакхехьарча Совета кхыча массазарча комиссешца, къахьегамхой депутатий моттигерча Советашца контакт йолаш лелабе.

4. Массазарча комиссе массе а оагӀорахьара гӀо де деза Ӏалам лорадара хьакъехьарча законодательствана пропаганда елга чӀоагӀдара, хадданза наха хьалха даха деза промышленность, транспорт, юрта боахам сихха дегӀабоагӀача, Ӏилман-технически революци яьржача, советски халкъа материальни культурни хьашташ массе оагӀорахьара дегӀадоагӀача хьалашка Ӏалам лорадар, Ӏалама ресурсех дикагӀа пайда эцар ерригпаччахьалкхен лоархӀам болаш дарех декхар а хинна дӀаэттад, из кхоачашдарах тийша да халкъбоахама планаш толамца кхоачашъяр. хӀанзарча а тӀайоагӀача а тӀехьен вахара хьал. Из декхар кхоачашделга хадданза дувзаденна да бахача наьха унахцӀено лораярца, советски наха дика къахьега а салаӀа а эцаш дола хьалаш хьаделга Ӏалашдарца.

5. Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совето, министерствашa, ведомствашa, управленешa, къахьегамхой депутатий моттигерча Советий исполкомашa шийханнахьа ювцийла массазарча комиссе предложенеши рекомендацеши, уж кхоачашъяра де мел доагӀар а деш.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный. 1975 ш. 8 январь.

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР КХАЧАН ПРОМЫШЛЕННОСТА МИНИСТРАЛЛА НОВ. В. А. ВИКТОРОВ ВАХИЙТАРАХИ НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР КХАЧАН ПРОМЫШЛЕННОСТА МИНИСТРА ДЕКХАРЕХ А. В. КОЛКАНОВ МУКЪАВАЛИЙТАРАХИ ДОЛА НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗАШ ЧӀОАГӀДАРАХ БОЛА

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АВТОНОМНИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА

СОЦАМ

Нохч-ГӀалгӀай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето соцам бу:

Нохч-ГӀалгӀай АССР кхачан промышленноста министралла нов. Викторов Виктор Адамович хьожаварахи, Нохч-ГӀалгӀай АССР кхачан промышленноста министра декхарех нийсе тӀа вахаф бахьан долаш нов. Колканов Александр Васильевич мукъавалийтарахи дола 1974 шера 13 декабрера Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чӀоагӀде.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный,
1975 ш. 8 январь.

«НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕПУТАТИЙ ЮРТА (АУЛА, СТАНИЦА), ПОСЕЛКА СОВЕТАХ ДОЛЧА 1968 ШЕРА 15 НОЯБРЕРЧА НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЗАКОНА ХУВЦАМАШИ ТӀАТОХАРАШИ ЮКЪЕ ДАХЬАРАХ» ДОЛА НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗАШ ЧӀОАГӀДАРАХ БОЛА

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АВТОНОМНИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА

ЗАКОН

Нохч-ГӀалгӀай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето соцам бу:

«Нохч-ГӀалгӀай АССР къахьегамхой депутатий юрта (аула, станица), поселка Советах долча 1968 шера 15 ноябрерча Нохч-ГӀалгӀай АССР Закона хувцамаши тӀатохараши юкъе дахьарах» дола Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума 1974 шера 30 декабрера Указ чӀоагӀде.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный,
1975 ш. 8 январь.

ЭКОНОМИЧЕСКИ ДЕШАР ПРАКТИКАЦА ДУВЗАШ

ТӀехьарча цхьан-шин шера дикка тоаденнад «Трансмаш» заводе экономически дешара болхлой юкъеозара гӀулакх.

Укх шера болх беш экономически дешара системе массехк группа я предприятеТайп-тайпарча формагӀа долча экономически дешара системе дешаш 200 совгӀа болхло ва.

Экономикан производствана урхалдарех лардаш Ӏомаеча шин группе керттерча даькъе инженерно-технически болхлой, цехий начальникаш, мастераш, ба дешаш.

Исторически материализм Ӏомаеш я болхлой цхьа группа. Заводе йолаш я коммунистически къахьегама ях школа. Занятеш хан-ханнахьа а дешачарна дика пайда боалаш а чакхъювд укхаза.

Группашка еша лекцеш предприяте практически гӀулакхашца, цун хьашташца ювзаш ю пропагандисташа. Практически занятеш каст-каста духхьал цехе дӀахьу. Балха моттигашка, станокаш тӀа производства хьалха латтараша дӀайовзийт дикагӀйола опыт, балха методаш дӀа-хьа лу. Цу тайпара дешар вӀаштӀехьдаккхаро производства кхоачамбоацараш дӀадахара йола торонаш гучайоахийт, болхлой рационализаторски уйла сомайоаккх, арахеца продукци дикагӀа хулийт.

Таханарча дийнахьа заводе цхьайтта саг шийтамагӀаца болх беш хилар дукхагӀча даькъе экономически дешарах баьнна пайда ба.

Экономически дешара болхлой дукхагӀа юкъеозара, цар политически сакхетам дегӀабоалабара политически дешара дешаш программаца юкъехувл пропагандисташа.

Сийлахь-йоккха котало яьккха 30 шу дизара кетаяь «Парти — Сийлахь-боккхача Даьхен тӀем тӀа немецко-фашистски гӀаьрахой бохабара организатор» яха проблема Ӏомаеш семинарски группа я заводе вӀашагӀъелла.

Пропагандисташ керттерча даькъе дикагӀболча производственникех латт. Царех ва смении мастер Липский Юрий Станиславович, технически отдела начальник Фирманов Алексей Моисеевич, ОКС начальник Батманов Виктор Павлович, иштта кхыбараш а.

Л. АУШЕВА.

Абхазски АССР. Растениеводства Ерригсоюзни Ӏилматохкама института субтропически культурай Сухумски опытни станце теркам тӀаозащ я шийтайпара сомий беш: зӀамигача гаьнаш тӀа йоахк дошо хьисапе бос лепаш йоккхий мандаринаш.

Опытни станце Ӏилмахоша сорташ тоадеш отбори гибридизации а еш хьадаьд зӀамигача гаьнаш тӀа хьалха кхачаш йолча мандариний сорташ. «Абхазски хьалха хьайоалар», «Сухумски хьайха кхачар», «Грузински йоккха хулар», «Юбилейни» яхараш шелал дикагӀа ловши дукхагӀа хьувкъаши хиларца белгалйоалаш я. Дукха йоккха йоацаш, хьаьрчча йолча гаьна тӀа хӀара шера дикагӀа хьувкъ мандаринаш.

ЗӀамигача гаьна дукха моттиг эшац. Из бахьан долаш цхьан гектара тӀа 2225 мандариний га, моллагӀча мандариний гаьнаш цхьа эзар мара йогӀа йиш йоацача дӀайогӀа торо хулийт. 10—12 шу даьнна гаьнаш тӀаягӀача цхьан гектара тӀара лерттӀа доал дича 35—40 тонн хьувкъам чуба йиш я.

СУРТА ТӀА: станце болхло Никифорова Тамара лохача гаьнаш тӀара мандаринаш чуэцаш йоалл.

И. ЧЕХОНЕМИДЗЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

БӀаьстанга мишта кийчлу

ТЕХНИКА ЙОАКХО Ю

Кхашкара балхаш тӀехьдаларах 1974 шера йиълагӀча квартале ремонт е езача тракторех дукхагӀъяраш декабрь болалуш мара механически мастерской хьаяхханзар. Ловдама хӀама де ца эшараш-м октябре ремонт яь араякхар ремонтникаша. Юхейисараш дукхагӀа яр, царех цӀенхаштта ремонт е езаш 14 трактор яр. ХӀаьта ремонтникаша дика къахьийгар дӀадаха шу чакхдоалача бетта.

1975 шера кхашка дергдолча балхашта юртбоахама техника шийханнахьен тӀехдикен кийчъяра Шелковской района колхозий, совхозий, «Сельхозтехника» объединене механизатораша, инженерно-технически болхлоша дӀайолаяь инициатива хьал а лаьца доккхий социалистически декхараш тӀаийцад Шалински района «Джалка» совхоза ремонтникаша. Уж толамца кхоачашдара хьалхе а йоакхо йир специалисташа. «Сельхозтехника» республикански объединене йолаш йола оатхалаш Ӏалашъяьяле а, массаза санна дукхагӀа эшаш йола еррига оатхалаш хьая вӀаштӀехьдаланзар. Йолаш йолча торонех пайда эца безаш бар.

Дуккхача шерашка тракторий оатхалаш хьаеш, уж юхаметтаоттаеш хьабоагӀача йоккха опыт йолча специалисташа дика новкъостал ду механизаторашта.

Байна бутт болалуча хьалхарча деношка ремонта чуйоалаяь Абдулмежидов ХӀарона трактор вурийтта дийнахьа тоаяь яьккхар ремонтникаша.

ДӀадахача шера дика болх баьб Х. Абдулмежидовен цун новкъоста Саидов Мухьадинен. Шоана лелаяьча 175 гектарах хӀаране тӀара фуалъяьха 57,2 центнер хьажкӀаш чуера цар. Тешшаме хул цар ремонт яь техника. Къаьнача механизатораша кхоеш, доагтӀа Ӏунал деш лелаю шоай тракторaш. Уж дукхагӀа яхийтара, кхашкара балхаш сихденначa хана цхьа сахьат ца доадеш царга болх байтара Ӏан замалахь уж тоаеш боккха теркам тӀабохийт.

Укх шера дерригa низаш тӀадахийтад механизатораша тешшаме болх беш хургйолаш техникана ремонт яра. Цар дика кхетаду пятилетка тӀеххьарча шера партен правительствaн юрта къахьегамхошта хьалхашка овттадаь декхараш. Бокъонца, творчески уйла тӀайохийташ къахьег ремонт еча дакъа лоацараша.

Ремонт е чуйоалаяь машина хьавӀашагӀ а яьккхе цӀенхаштта тохк массайола узел, оатхал совхоза механика-контролера Хамумов Махьмада, Хувца езар хувцийт, царех юхаметтаоттае йиш яр опыт йолча токарга Успанов Зоврбикага дӀалу. Дукха тракторaш лел совхоза кхашка цун говзача кулгаша «ерзаяь». ХӀаьта укх Ӏай а доккха дакъа лоац цо тракторашта ремонт еча.

Эггара бехктоккхамен чоалханей гӀулакх да саталнтай соа юхаметтаоттаяр. Из де дезаш яр трактериста Сатабаева МТЗ-50. Цун подшипникий корпусаш яц «Сельхозтехника» объединене. Дуккхача шерашка болх беш зийначох пайда а эцаш подшипника корпуса чура че токарни станока тӀа хьа а нийце тӀаккха электросваркаца тӀоа тӀа а билле юха а станока тӀа шаьръю соана сомалга хьежжа. Ишта творчески уйла тӀайохийташ хӀанзалца юхаметтаоттаеш ца хинна оатхалаш хьа а еш араювлийт тракторaш. Масала, патрон а оттабийя юхаметтаоттаю хин насос.

Белгалдаккха деза, ДТ-54 Т-74 яхача тракторий бортовой передача ступицаш заводской дефект йолаш хулга. Шпилькин чуболла Ӏург цун сомалга хьежжа хилаш. Ступица чуоттаргйола приспособлени яьй ремонтникаша. Ступица цу тӀа а оттайийя оверлильни станокаца Ӏург шерду. ЧӀоагӀа чоалханей хален болх ба бурувца 250 миллиметр кӀоарга Ӏург дакха дезилга.

Иштта юхаметтаоттаю цапфаш, катокаш, кхыйола оатхалаш.

Ремонт еча хана дукха болх хул моторий цехе. Шийбалхах дика лоархӀаву слесарь-моторист Алиев Майрбек, комбайнер Абуезидов Муса.

Ялат чуийца мадаьллинге шийкомбайна ремонт йийя Ӏай дӀа а оттайийя мастерской моторий цехе болх бе вода М. Абуезидов. Цун кулг дӀакхийтта двигатель тешшаме хул. Тоабаь баьча стенда тӀа оттабийя тохк из слесара Алиев Майрбека. Мотора оборотaшкен низаген хьож. Нагахь санна боарамагӀа уж деце тоабе юха лу мотор. Юххера двигатель баьннаб аьннача хана контрольни механик волаш техкача мара трактора дӀатӀаоттабе бокъо лац.

Укх деношка къаьстта хьинар айдаь къахьега ба совхоза ремонтникаш. Дукха ха йоацаш КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даьча Кхайкарало дегаш айдаь кхы а овсарегӀа къахьега декхар тӀанийцад цар.

Совхоза ремонтникаша дош деннад Советски Эскара Ди дездеш бӀаьсти кхашка болх бе араяла еза еррига техника, юрта боахама инвентарь кийчъяь яккха.

Т. АРЧАКОВ.

СИЙЛАХЬ-ЙОККХАЧА КОТАЛОН 30 ШУ ДИЗАРГА

ХАЛОНАШ ЛА ӀЕМАР

«...1942 шера дар из. Со гӀулакх деш хинна 394 стрелкови дивизе 956 артиллерийски полк Кубань фашистски гӀаьрахоех мукъайоаккхаш дӀахьалхашкийодар. Приказ кхаьчадар Ахтырская яха станица хьаяккха аьнна. Чот яь варгвоацаш тхол дуккха дукхагӀа бар моастагӀчун низ. Вайчар доалахьа йоккхий топаш яр, бакъда уж дӀаяхьа говраш эшар. Боккха хотта а болаш шийла ха яр из. ХӀаьта а боханзар советски салтий. Цу халача моттигашка гӀолла йоккхий топаш а текхаеш моастагӀчоа етташ дӀахьалхашка дахар тхо. Из операци чакхйоаккхаш гучадаьлар сона мелла хало, Ӏазап тӀаоттарах советски тӀемахой тӀехьашка баргбоацаш, денал, къочахчал, майрал долаш хилар. Шоана массанена ха леза мишги кхаьчад вайга таханара ирзера вахар. Цудухьа шун декхар да шоай махулла дикагӀа къахьегар, оаха, тӀема доакъошхоша, яьккха котало лораяр...».

Дукха ха йоацаш Грозненски ремонтно-механически завода кагирхошца Сийлахь-боккхача Даьхен тӀема ветерана слесара Погосян Васак Андреевича даьча къамаьлацара да из.

Хален бирсен хиннад цу сий долча сага берал. Цун кхо шу даьннача хана кхелхадар дай нанеи. Дезале дисадар кхо бер. ВоккхагӀча кӀаьнка цхьайтта шу даьннадар, шоллагӀчун — ворхӀ шу. Цу хана Погосяна дезал Баку бахар. ЗӀамига волча хана деиз къахьегама чам боеза бийзар Васака а цун вежарий а. Шийялхайтта шу даьлча Бакурча станокаш хьасча заводе балха вахар из. Кхуви воагӀача зӀамигача сага шиййоккха опыт дӀаяла, балха къайленаш йовза новкъостал дир коллективо. Къаьстта еза хеташ йоаккх Васак Андреевича шийхьехархочун Уразин Степана цӀи.

ДӀаухар шераш... Цунца цхьана дегӀаухар Васака говзал, ӀаьхегӀа хулар опыт, кхетам. Дикача говзанчий мугӀаре дӀаэттар из. «ХӀанз со а ва-кх сийдолча болхлой мугӀаре, сона дагалаьттар кхоачашхиннад-кх» — иштта яр цун уйлаш.

Бакъда, дукха ха ялалехьа ЦӀеча Эскаре гӀулакх де ваха вийзар Погосяна. ШийтӀемеи граждански декхар толамца кхоачашдеш хьавоагӀача зӀамигача сага чӀоагӀа раьза бар командираш. Цу хана соцам бир цар Тбилисерча тӀема артиллерийски училище из дешa вахийта.

Тахан санна дагадоагӀа сона, — яхаш дувц Васак Андреевича, — Сийлахь-боккха Даьхен тӀом болабеннаб аьнна тхоашка хьаккхайкадаь. Цу хана училище чаккхъяьккха вийла воаллар со. СихагӀа тӀем тӀа ваха, моастагӀа вохавеча дакъа лаца сагота дар тхо. Бакъда, цу шера 8 августе кхоачашхилар тхона дагадаьллар. Къилбаседа-Кавказски фронте дахийтар тхо, къона эпсараш. ХӀанз а са керта чу да тха полка командира подполковника Долгова цу деношка сайга аьнна ер дешаш: «Ӏа дика кхетаду хургдац вайна хьалхашка латта декхар. Дагакхабалахь: хьо командир ва, лейтенанта цӀи а йолаш. Хьох тийша да хьа бӀухой вахар, царна карагӀдаргдараш, массаза царна хьокхам, масал гойташ хилалахь...».

Къона командир, Погосян Васак массаза халагӀча моттиге хила гӀийртав. Шийвахар кходаьдац цо Даьхен гӀулакха. Цудухьа сий даьд цун цо кулгалдеш хиннача взвода бӀухоша а командоване а.

Берригача советски тӀемахой а наьха а санна дукха халонаш ла йийзай Погосян Васак Андреевича. Из дуккхаза Ӏоажала кӀал нийсвеннав. Бакъда цун денал, къоцахчал, майрал, массаза кот хиннад. Цу низ болча оамалаша гӀо даьд цунна моастагӀа вохавеча толамаш даха.

Сийлахь-боккхача Даьхен тӀем тӀа дакъа лаьца нах дукха дувца тӀера хилац шоаш тӀема хана леладаьчох. Хетаргахьа из дувзаденна хургда из хала ха хьоахаеча хана царна дега вас хиларца. ХӀаьта а шийтӀема гӀулакхех дийцар сона Погосян Васак Андреевича. ТӀема эпизодаш дагалувцача хана цӀинмхара ерзар цун юхь, хала дар тӀема ветерана из деррига а юха дагадехача.

— Ӏа тӀом баьча шерашка хьа вахаре эггара хьамсарагӀа дола ди малагӀа хилар? Цу хаттара жоп луш Васак Андреевича аьлар: «Сона цӀаккха дицлургдац 1943 шера немецки гӀаьрахоех Кубань мукъайоаккхаш хинна тӀемаш. ХӀаьта цу шера Кармазиновка яхача юрта ленински парте мугӀарашка дӀаийцар со. Из ди дар сона эггара белгалагӀа, хьамсарагӀа. Бакъда, партбилет хьаийца дукха ха ялалехьа атаке ваха вийзар са. Со кийча вар вай парте, халкъа гӀулакха тешаме а волаш сай са дӀадала».

Погосян Васак Андреевича йийца кхы цхьаькха тӀема эпизод а я дег чу южаш. Украина мукъаяккхара тӀадерзадаьдар шоай низаш Советски Эскаро. Днестр яхача хин аьтта оагӀорахьа цхьа моттиг дӀалаьцаяр лейтенант Погосян юкъе волаш хиннача подразделене, хӀаьта аьрда оагӀорахьа фашисташ бар. Немцаша деш дола къамаьл хьахозар вайчарна. «Яьй, эрсий, дикагӀа ла шоана карадаьхкача, из оаш ца дой оаха хи чу каша лохаргда шоана», яхаш цӀогӀарч детар фашисташа.

— Воча хьале бар цу хана тха бӀухой, кӀаьдденна, даьа хӀама хьатӀада йиш йоацаш дисар тхо, хӀаьта а советски салтий тешаш бар шоашка котало хургхиларах, хӀана аьлча сов чӀоагӀа дезар тхона тхоаш даь лаьтта, тхоай Даьхе, — яхаш дувц Погосяна. — 1943 шера 23 августе Ӏуйрийна сатоссаш атака йир фашистски гӀаьрахоша. Нийса еттача йоккхийча топашца йохайир из вайчар. ТӀаккха шоаш а атаке бахар. Цу тӀем тӀа Погосян Васак батареяна кулгалдеш вар. Эггара кхерамегӀара моттиг нийсъелар из керте латтача бӀухошта. Бакъда, уж бохханзар, лакхарча говзалца еттар цар моастагӀчоа. Цу тӀем тӀа шийгара денал гойтар лейтенанта Погосяна а. Из тӀом беча дика командирски оамалаш гучаялийтарах «За отвагу» яха медаль елар Васак Андреевича.

— Фашисташа тхога яьхар шоашта доагӀаш хиннад, Днестра чу корадир царна шоай каша, — яхаш дагалувц хӀанз Погосяна.

Дуккхача тӀема фронташка дакъа лаьцад Васак Андреевича. Из хиннав Румыни а Болгари а фашистех мукъайоаккхача тӀемаш деш.

...Чакхбаьлар дуккхача халкъашта, хӀаьта советски халкъа къаьстта, хало яь бола бирса тӀом. Машара къахьегама тӀабийрзар советски нах.

1948 шера Советски Эскаре гӀулакх даь ваьлча ше ваьхача Баку цӀавера Васак Андреевич. Цига шийшера цхьан заводе болх а баь Грозне ваха вера из шийвешийца Григорепа.

...Безамца тӀаийцар из Грознерча ремонтно-механически завода коллективо. ХӀанз ше болх беча цхьоалагӀча цехе дӀаболабир цо шийкъахьегама никъ. Цу хана деиз укхаза къахьегаш ва тӀема ветеран. 24 шу дизад завода коа наӀарашка из эггара хьалха хьачуваьлча деиз. Цу юкъа дикка хувцамаш хиннад предприяте. ДегӀаена, низ бенна дӀаэттай мехкдаьтта оборудованена ремонт еш, мехкдаьттахошта лаьрхӀа оборудовани арахецаш йола завод. Хувцамаш хиннад Погосяна вахаре а. Лакхъенай цун говзал, кхетам, йоккха я балха опыт. ХӀанз из предприяте экспериментальни участке лакхарча разряда слесарь ва. СтандартагӀа йоаца оборудовани кийчъю цо. ХӀаьта из болх йоккха говзал дӀаехаш ба. Бакъда, цӀаккха а нийсденнадац цо брак яь, цо шийбехкагӀа болх соцабаь моттиг. Массаза эшача хала гӀийртав из.

— Дукха дувца йиш я цу хьинар долча къахьегамхочох, из бокъонца вола къахьегама турпал ва, шийна ховр безамца дӀалу цо кагирхошта, цудухьа сийду цун массане, — йоах Погосянах цеха начальника нов. Соболева, — эшаш хуле дийса доаккхаргда цо заводе, вешта аьлча шийдеррига вахар коллективана лийзад цо.

Васак Андреевича шийопыт дӀаенна дукха нах ба хӀанз заводе болх беш. Масала Молостов Валерий Витальевич предприяте конструкторско-технологически отдела начальник ва. Цхьайолча хана шийхьехархо хиннача Погосян волча воагӀа из дагавала. Слесара професси езаялийтай шийвешийвоӀа Аркадена а Васак Андреевича. ХӀанз из цу цехе дикагӀвола говзанч лоархӀаш ва. Дукха ба уж санна цун кхетамца къахьегама наькъа тӀа баьнна нах хӀанз заводе толамца къахьегаш.

Хьалха санна дика яц Погосяна могашле. Бакъда, цо а тӀехьашка ваккхац тӀема ветеран. Цунна низ, ха корайоагӀа коллектива юкъарча вахаре а хьинаре дакъа лаца. Из халкъа тӀахьожама комитета председатель ва. Дог-цӀена кхоачашбу из болх Васак Андреевича.

Погосяна къахьегама гӀулакхий лакха мах баьб Даьхено. МоллагӀа цӀей дездеча дийнахьа цун наькха тӀа бӀарг гаго йиш я тӀема шерашка тийшача совгӀаташта уллув улла «Знак Почета» яха орден. Иштта из белгалваьккха хиннав Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамотаца а.

Р. ЦОЛОЕВ.

Грозненски маьхк еча комбината бригадаша, сменаша шерра социалистически яхь йоаржаяьй пятилетка тӀеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра. Цу яхье хьалхалаттачарех я мастера гӀонча Алихаджиева Тамарас кулгалду коллектив. СменагӀа нормаш дикка тӀеххкоачашъеш чакхдоаккх цо хӀара балха ди. Овсаре къахьегарал совгӀа кийчъю маьхк дикеи чамболаши мара хилац. Иштта коллектива толамаш дика хилара керттердар да цуи къахьегам Тамарас кхетамца вӀаштӀехьбаккхар.

СУРТА ТӀА: кийча маьхк дӀанийсъеш я мастера гӀонча Т. Алихаджиева.

И. ПЛИЕВА сурт.

МАССАЗА А ХЬАЛХАЛАТТАЧАРЦА

Фабрично-заводской училище яьккхачул тӀехьагӀа дукха болх бе безанзар къонача слесара Бадасяна Михаила Баку буровойшка. Барайтта шу даьннa вола Михаил 1942 шера август бетта полковой школе деша хьожавир.

ТӀехдика дешаш из школа чакх а яьккха минометни расчета командир волаш тӀем тӀа вахар из.

Минометни дивизиона составе волаш «ЗӀамигача лаьтта» десантаца вессар Михаил, лоархӀаме йола стратегически плацдарм бахьан долаш хиннача довна юкъе дакъа лоацаш хилар. Цига майрал, денал хьеккхар минометни расчета къонача командира. Цунах делар цунна тӀема хьалхара совгӀат: «За отвагу» яха медаль.

Разведка отделене командир волаш фашистски гӀаьрахошца тӀом бир Бадасяна украински лаьтта а.

Укхаза командоване лоархӀаме тӀема задани тӀехдика кхоачашъярах «Цеча Седкъа» орден елар Михаила. ШоллагӀа «Цеча Седкъа» орден елар къонача коммуниста Бадасян Михаила Захаровича тӀом чакхбоалача шера, Германе территоре тӀа баьча тӀемах.

Цхьабакъда, Берлине кхача нийсдаланзар майрача тӀемахочун: хала чов хинна госпитале вахийтар из.

Ткъо шу совгӀа ха я Грозненски № 2 йолча ТЭЦа турбинни цехе Михаил Захарович газоэлектросварщик вола. Из лакхача квалификаце специалист ва.

Теплоэлектроцентрала энергетикаша сийдеш а царна везаш а ва коммунист М. З. Бадасян.

Цеха коммунисташа массехказа хержав из шоай парторганизаце секретаралла.

Х. СУРУДЖАНЦ,
«Грозэнерго» оператор.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Английски калейдоскоп

УОРРЕН СЕНО АРАКХОССАРГВА «НУВРА ЧУРА»...

Англе къаьнагӀа вола автомобилист лоархӀаш ва Герберт Уоррен. Шийтта бӀаь шу дизар Норфолке кхаччалца автомобиль хахкарца белгалдаьккхад цо. ХӀаьта автомобила ко духхьашха ах бӀаь шу хьалхагӀа бе деллад Уоррена.

«Са бӀаргашта хӀама Ӏалаьмате дика бӀаргагу, лергашта дика хоз, — аьлар цо юбилей йолча дийнахьа. — Аз йитача сога автомобиль ютийтаргъяраш Ӏалаьмате чӀоагӀа лакхденна бензина мах хаш да».

ТЕЛЕКАМЕРАЦА ХУЛИГАНАШТА ТӀЕХЬА

ХӀара йоккха футболни котало массаза йоаккх английски бодельщикаша хадданза пивнойш йохаю, стадионашта гонахьара карташ кагъю, латар-тохар юкъедоах. Футбольни кхычек вандалаша къаьстта доккха зе ду машиннаькъаштен метронея: кизгаш доххаду, гӀандашта тӀатеха кӀадаш эттӀаду, наӀараш кагъю... Дукха ха йоаццаш йоккхий телекамераш чуоттае лаьрхӀар лондонски метро чу. Футбольни матчашкара репортажаш еча хана лелаеш йолча мониторий принципагӀа болх беш хургья уж: эггара «сакъердамегӀа» йола моттигаш хулиганаш малаш ба, харан полицейскешта эшача кхыча гӀулакхаштен юха кхостае а йиш хургья. Метро цхьайолча, хулиганаш къаьстта хьаьрбаьнна хьувзаш хиларах йовзаш йолча станцешка хӀанзле а болх беш я телеустановкаш. 200 эзар стерлингий фунт яхай царга.

ХӀАЬТА КЪУЙ МАЛАШ БА?..

«Харродс» яхача Англе бӀаьхийчарна лаьрхӀача йоккхагӀйолча универмага менеджераша хьакхайкаду, эца баьхкараша шерра-шера дукхагӀа лечкъаду товараш, яхаш. Тика чура араяха гӀерташ хул костюмаш, полтош, куца лелаю хӀамаш, кхыметтел Ӏалаьмате йоккхий телевизораш а. Укх тӀехьарча пхе шера хаьхой штат шозза совгӀа йоккха яьй «Хорродсо». Цар лувцарех дукхагӀбараш хьал дола нах ба. Массехк бӀаь стерлингий фунт гӀод техадар аьйна уж социабулой тамаш яьнна хет менеджераштa, набахта бехка беза йоах цар къуй.

ЗАБАСТОВКА ЕШ БА ШКОЛЬНИКАШ

«Кхыметтед хьакхарчашта а мегаргйоацаш я тха здани!» — мелаца яздаь из лозунг дар Ламбертерча, Лондона районерча цхьан школа нена тӀа. 1969 шера хьалъяь я из, цул «тӀехьагӀа бӀаь шу хьалхагӀа кердаяьккха а хӀаьта хӀанз цӀенхаштта тоае езаш а я. ЦӀагӀа чухьа баррикадаш а лийца, шоаш дӀадехараш хьакхайкадаьд школьникаша: «Тховнех догӀа чуух, хьаштагӀаш чухийрцай,— йоах цар. — Данза даргдоацар сихха даь даллаца йолча хана оаха занятеш социйт».

Лондонерча школьни Ӏаьдалаша гӀайгӀанна дӀатӀанийцад: «школьникаша яхар бакъду оаха, цхьабакъда цхьанна хӀамана царна де новкъостал долаш дац тхо».

Э. ЧЕПОРОВ,
АПН соб. корр.
Лондон.

17 январе — гитлеровски моастагӀех Варшава мукъалькъа 30 шу дуза ди. Польски Халкъа Республика столица Варшава — къаьчача Ӏалаьмате хозача памятникийн хӀанзарча архитектурая город, Ӏилмаш, культуран, промышленностен центр я. Толамца кхоачашъю укхаза нах чубаха цӀенош хьалдара комплексни программа.

СУРТА ТӀА: комплексни бригада кулгалхо Казимир Хорбик (юкъе латтар), плотникаш Станислав Мушелик (аьрдехьа), мастер Хероним Поренский шийтта этаж йола нах чубаха цӀенош хьалдеча болх беш ба.

ШоллагӀча сурта тӀа: Варшавска Нике памятник.

В. ДУБИЛЯН
В. КУЗЬМИНАИ
сурташ.
ТАСС фотохроника.

БОС БОЛЧА МЕТАЛЛУРГЕ ДУХХЬАШХАРЪЯР

ТӀа-тӀа шаьрагӀа гучаювл Советски Союзо техническии экономически новкъостал а деш Наг-Хаммади яхача египетски городера бархӀ километр дӀахо хьалъеш латтача алюминиеви комбината белгалонаш. Нила бердашта дӀатӀаотташ уллача шаьрача аренах кхо эзар феддан (цхьа феддан 0,42 гектара ниййса я) дӀалаьцай Африке эггара хьалхара алюминиеви комплекс хьалъе йолаяьча моттиго.

ХӀанз шоай советски коллегашца цхьана чоамхане оборудовани вӀашагӀъелла бовлаш боахк эзараш египетски болхлойи инженераши. ХьатӀадоагӀа шу доладуш эггара хьалхара алюмини лургда комбинато мехка, хӀаьта цун дерригa гӀирсаш болх бе доладалийтачул тӀехьагӀа арахеца из металл наьха санна алсамдаргда — шера 100 эзар тонн алюминиеви брусей листеи.

ГӀирс хьалбе болабелча денз город Наг-Хаммаде хин порте гӀолла технически оборудоваией металлоконструкцейи итташ эзараш тоннаш кхаьчай Советски Союзера. Цар доккхагӀдола дакъа хӀанзле а вӀашагӀделла даьннад.

Электролизни цеха тхов тӀара дӀахьежача шаьра бӀаргагу беррига гӀирс. Гаьнна дӀахьежача хьу санна хьелъалта латт дото бесса мачташ. Из ба чоалхане электросиловни трансформаторнин боахам. Царна юккъе гӀолла дӀахьежача — складаш чуйола цӀенош, советски специалисташа хӀанзле а 600 совгӀа египетски электролитчик, слесарь, механик кийчваьча дешара центра здани.

Алюминиеви производства Ӏалаьмате дукха электроэнерги юъ, цудухьа Наг-Хаммадера комплекс хургья Асуански ГЭС-о йоаккхача электроэнергех эггара дукхагӀа пайда эцарех цаӀ.

Комбинат болх бе йолаялийтара ха гаргакхачар къаьстта холу укх деношка. Комплекс хьалъеча управляющи волча Юсеф Исмаила кабинете хаданза етташ телефон я. ГӀирса тайп-тайпарча участкашкара деча Ӏалаьмате дукхача хаттараштa низткъа мара жоп дала кхоавац управляющи. Хьалхашка улл штатни расписане проект: хьалхарча цеха кастта тохкам бе болаберзгба, цудухьа хӀанззе денз ниййса дӀаоттабе беза нах. Царех дуккха бараш, советски доттагӀашкара опыт хьаэцаш а хинна, дукха ха йоаццаш СССР-ара цӀабаьхка ба, хӀаьта кастта эггара хьалха египетски алюмини лоаладеча вахте оттаргба.

— Исторически ишта ниййсденнад - кх ер, — йоах Ю. Исмаила, — Египта еррига промышленность мехка къилбаседехьа Нил кертера декъалучча дӀатаръялар. Советски Союзо новкъостал а деш Асуански ГЭС хьалъяьчули болх бе йолаялийтачули тӀехьагӀа чӀоагӀа база кхаьчар Египта къулбехьенга шийн промышленность дегӀайоалаяра. Цу даькъа тахан эггара лоархӀамегӀара гӀирс — Наг-Хаммадера алюминиеви комбинат.

ХӀанз египетски промышленносте гӀолла хӀара шера чакхдоах 20 эзар тонн гаргга алюмини, доазол дехьара из нийдарга тоъал дукха ахча дӀа а ухийташ. Комбинат болх бе йолаялийтачул тӀехьагӀа тхоай чухьара эшарац кхоачашдаьца Ӏеш, из металл доазол дехьа дохка кхахьийта а йиш хургья тхога.

Наг-Хаммадерча алюминиеви комплекса гоннахьа хьалъе лаьрхӀад дуккха кхы тайпа объекташ а. ХӀанзле а план оттаеш я электродни завод, электрокабель хьаю предприятеш хьалъяра.

Оаха, — аьлар Ю. Исмаила юххера а шийн къамаьл чакхдоалаш, — Советски Союза баркал оал комплекс хьалъеча цо новкъостал дарах, деза лоархӀ советски специалисташа хьега къа. Цхьана беча балхо чӀоагӀдаьд тхона массанена юкъера доттагӀал. Асуане дӀадоладаь, Хелуане, Наг-Хаммаде, кхыча промышленни объекташка дӀахо леладеш дола беркате цхьана леладу советско-египетски гӀулакхаш дегӀа а ухаргда, чӀоагӀ а лургда.

В. ЩЕННИКОВ,
АПН соб. корр.
Каир.

Йоазонхочун, Ӏилмахочун юбилей

Нохч - ГӀалгӀайчен къахьегамхоша сий деш дагалоаттаву Мальсагов Кураза Зоврбчк. Дукха да къама культура тайп-тайпара оагӀонаш дегӀайоалаеш цунна карагӀдаьннар — эггара хьалхара Горски республика дешара комиссар, эггара хьалхара Ӏилманхо, йоазонхо, керда советски вахар кхоллача хьинаре къовсам лоаттабаьр...

Из ваь 80 шу дизарца дувзаденна Х. Нурадилова цӀерагӀча Нохч - ГӀалгӀай паччахьалкхен театре вӀашагӀкхийттабар республикера йоазонхой, Ӏилмахой, культура а дешара а учреждеией болхлой, студенташ, журналисташ.

Лоацца къамзьл а деш Мальсагов Кураза Зоврбика юбилейна хетаяь торжественни сайре хьаела республика йоазанхой Союза правлене председатела Р. С. Ахматовас.

З. К. Мальсагова вахарахи цун кхолламахи доклад йир Нохч - ГӀалгӀай паччахьалкхен университета доцента, филологически Ӏилмай кандидата И. А. Дахкильгова.

Мальсагов Кураза Зоврбик дагалоацаш къамаьлаш дир цунца болх баьраша, цо хьийхараша, из вовзаш хиннараша — гӀалгӀай поэта Осмиев Хьамзата, газопроводий управлене инженера Ведзижев Мусас, нохчий йоазонхочо Музаев Нурдина, юбиляра новкъост а, доттагӀа а, сесаг а хиннача Мальсагова ТӀоптӀий Тамарас.

Тахан а вай вахарера лоархӀам бовнза, дог тохадолийташ дар сайре чакхйовлаш Х. Нурадилова цӀерагӀча театра артисташа гойта З. К. Мальсагова язъяьча «Пхьа», «ЙоӀ йодаяр» яхача пьесаш тӀара доакъош.

КАГИРХОЙ САКХЕТАМ ЛАКХБЕШ

В. И. Ленина цӀерагӀча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода № 1 йолча общежите вах кхо бӀаь гаргга къона болхло. Уж ба завода комсомольцаш, кагийнах, мехкарий. Царех дуккха бараш хьалха латта болхлой ба. Цар политически кхетам лакхбара къаьстта теркам тӀабохийт завода комсомольски организаце.

Цига каст-каста вода завода комсомольски комитета секретарь Владимир Данилов. Цо цига дувц кагирхошта хьалхашка латтача эггара сагота гӀа долча декхарех. Дукха ха йоаццаш комсомольски документаш хувцаргхиларах, цу гӀулакха болча боккхача лорхӀамах къамаьл деш вар из общежите.

Боккха болх бу Мария Зимина керте латтача общежите совето а. Цо вӀаштӀехьйоах кагирхой салаӀара сайренаш. Безаме чакхъяьлар «Дошо гуйре» яха а кердача шера карнавальни а сайренаш. КПСС ЦК партега, советски халкъага даь Кхайкарал а цунца дувзаденна хьалхашка отта декхараш а дийцар совета председатела Зиминас общежите бахача кагирхошта.

Кагирхошта дукха безаш хьаьший ба завода ветеранаш, цехий кулгалхой. Каст-каста боагӀа уж болча № 1 йолча цеха начальник Мельников Борис Алексеевичи № 4 йолча цеха начальник Гуменюк Сергей Трофимовичи.

Е. ГРУДИНИН.

ДИКАГӀЧА А ИШТА ХИЛЧА...

(РЕЙД)

КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даь Кхайкарал, 1975-ча шерара а ерригача пятилетка а декхараш сийленца кхоачашдара Ерригсоюзни социалистически яхь йоаржаярах дола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК сопмаш дӀадовзийтача, планаши социалистически декхараши кхоачашдара къахьегамхой оарцагӀбоахача, къахьегамхошта идейно - политически, интернациональни, атеистически кхетам луча доккха дакъа кхоач культура учреждеиешка — клубашка, библиотекашка.

Мишта кхоачашду уж беххтокхаме декхараш Сунженски районерча культура учреждениеша? Из дош къоастадара хетаяь яр укх деношка ВЛКСМ Нохч - ГӀалгӀай обкомо, профсоюзий областной совето, республика культура Министерствос республикански газеташца цхьана яь рейд.

Карабулакера «ВЛКСМ 40 шу» яха «Сунжанефть» НГДУ клуб. Шоаттди дар из. Мехкдаьттахой клубе йӀайха а цӀена а я. Тхо дӀакхаьчача хана долалуш дар кино. Бакъда хьожараш геттара кӀезига бар. Уж а дуккхагӀча даькъе зӀамига бераш дар. Кино йистедаьлча кагирхой салаӀара сайре чакхъяккха лаьрхӀад. Цунах бола хоам ба клубе дӀачуволлача хьалтеха. Иштта, клубо хоам бу кӀирандийнахьа хургйолча мехкдаьттахой салаӀара сайренах а.

Клубе гургдолчча хьалтеха да КПСС ЦК партега, советски халкъага даь Кхайкарал, «Сунжанефть» НГДУ мехкдаьттахой социалистически декхараш, клуба болхлой социалистически декхараш. Деша центральни а моттигера а газеташ, журналаш да. «Тахнарча газеташ тӀа» яха тархи я керда газеташ долаш.

Клуба болх дӀаязбеш журнал да. Шу тӀа хьежача гучадоал кино хьокхарал совгӀа, къахьегамхошта культурно салоӀилга вӀаштӀехьдаккхара укхаза дуккха дика гӀулакхаш чакхдоахилга. Царна юкъе да кагирхой а мехкдаьттахой а салаӀара сайренаш чакхйоахилга, саг йоалаяь къона дезал вӀашагӀкхетар торжественни белгалдоаккхилга, комсомоле чуйицача кагирхошта комсомольски билеташ дӀалулга, лекцеш, докладаш елга.

СалаӀара сайренаш чакхйоахача, хьинаре дакъа лоац «Лира» яхача вокально-инструментальни ансамбло. Цунна кулгалдеш ва Тотчиев Мувса. Ансамбла доакъашхоша локхача ашараша, оалача иллеша дика салоӀам бу клубе баьхкараштa. Шоай болх дукхабезаш а из дӀахо тоабе лерхӀаш а я ансамбла коллектив.

— Цу гӀулакха тхона новкъостал эш музыкальни инструмент вӀаштӀехьйоаккхача, —йоах цун доакъашхоша.

Клубе йолаш я бетта, квартала планаш. Царга хьежжа лелабу клуба болхлоша шоай болх.

Из дерригa дог гӀоздоаккхаш да. Цхьабакъда белгалдахаиза даргдац кхоачамбоацараш. Чухь а е арахьа а яц керда язъяь лозунгаш, плакаташ. Ерригача клубе а яц В И Ленин ваь 100 шу дизара хетаяь цхьа стенд мара.

Мехкдаьттахой профсоюза клуб хилча, къаьстта айхха хила боагӀар предприятецара, общественни организацешцара клуба бувзам. ХӀаьта клубе йоацаш я кхыметтел пятилетка диълагӀча шера социалистически яхье котбаьннарий сурташ тӀадола стенд а. Геттара кӀезига ба художественни самодеятельносте дакъа лоацараш.

Клуба балха планаш тӀа геттара кӀезига да наха идейно-политически, интернациональни, атеистически кхетам балара хетадаь гӀулакхаш. Кхыметтел атеиста уголок а яц клубе. Ледара лелабу укхаза Сийлахь-боккхача Даьхен тӀем тӀа советски халкъо котало яьккха 30 шу дизара кийчо яра болх а. Ниййса лархӀа йиш яц 17 сахьат даллалца мара библиотека болх ца белга а. ХӀана аьлча, нах балхара мукъабаьлча из къайла хул.

«Сунжанефть» НГДУ партийни а профсоюзни а организацей декхар да уж кхоачамбоацараш сихагӀа дӀадахара де дезар делга.

Ийрча сурт дар Карабулакерча Кирова цӀерагӀча колхоза клубе тхона бӀаргадайнар. Кино да клубе гойташ, хӀаьта дӀадоладенна. ЙӀаьхача зале дехьа а сехьа а юкъ-юкъе вагӀаш цхьа ткъаьх саг ва. Гойташ дар шераэкран йола дика фильм да.

— Киноrа хьожараш кӀезига хӀанаб хеттий оаш?, — йоах киномеханика Н. М. Зюзина. — Шеллала эга а беш, киноrа хьажа довш бола колхозхой кӀезига ба, вай хана хӀаьта а. Укх цӀаӀара юххе ягӀача цхьан пийшка йӀовхал дӀакхачац 30 метр йӀаьхача клуба. Ӏай укхаза вагӀа йиш йоацаш шийла хул, укх шера-м Ӏа кӀаьда а ма дий...

Арахьа а чухь а гойтара агитаци яц. Цхьабакъда, кердача шера Кирова цӀерагӀча колхоза, цун общественни организацешта хьалхашка-м боккхача бехктокхаме декхараш латт. Уж декхараш колхозхошта дӀадовзийтара, толамца уж кхоачашдара къахьегамхой оарцагӀбахара кхуврч хила декхар дар клуб, цун болхлой. Кхы цхьаккха ца хилча дуккъал цудухьа а царна эшачун йоаккхо е езар колхоза правлене, цун кулгалхоша. Колхозхой ма бий укхаза салаӀа дезараш! Бакъда из йоакхо бӀаргагуш яц.

— ШоллагӀа шу да колхоза правлени чуйолча цӀагӀа пар билла. Котельнена 10 метр мара гаьна яц клуб. Укхаза пар хьачубоалабе магац тха колхоза кулгалхошта, — йоах клуба болхлоша.

Тхона а хет цу хьакъехьа клуба болхлой бакъ ба аьннеи колхоза правлене кулгалхоша из гӀулакх къоастадара шоашкара доагӀар сихагӀа дергда аьннеи.

Троицкерча XIX партсъезда цӀерагӀча колхоза культура ЦӀагӀа Ӏай хила йоагӀача беса йӀайха а яр, зал йиза нах а бар. Зале дӀачувоаллача фойе дар колхоза толашагӀболча наьха сурташ тӀадола «Сийлен улг». Безаме тӀайиццар тхо культура ЦӀен директора Клюшник Лидия Андреевнас а.

— Тахан кино гойт оаха клубе баьхкараштa, — дувц цо.— Кхоана сарахьа тӀема ветеранашца вӀшагӀкхетара сайре хургья. Культура цӀагӀа болх беш халхарий, духовой, эстрадни кружокаш я. Художественни самодеятельносте дакъа лоацаш верригаш а 45 саг ва. «Сакъердаме кагирхой» яха спектакль кийчъеш я хӀанз тха драмколлектив. Цунна кулгалдеш я Шелоумова Нина Федоровна.

— Кхоана колхозхошта фу гойта лаьрхӀад оаш? — хетт оаха цунга.

— Кхоанеи? Кхоана а кино хургда. ВӀашагӀкхетара сайре хургья ма йоахий? Сона цунах ховш хӀама дац. Е сога цу хьакъехьа цхьанне хӀама а аьннадац. Тхо хӀанз а кийчлуш мара дац... Кхоана хургья ях Ӏа? Тхоай репетици цӀагойтаргья-кх хӀаьта. Из тайпа гӀулакх массанена, а хьалххехьа ховш хила деза. Из хьайга дӀааьлча раьза мича хул хьо...

Цкъарчоа тхо-м геттара раьза хиннадар тхоашта бӀаргадайначоа а культура ЦӀен директора дувцачоа а. Бакъда, кхоана чакхдаккха лаьрхӀа тӀема доакъашхошца вӀашагӀкхетар санна боккхача лоархӀаме гӀулакх долга е наха а, е тӀем тӀа хиннараштa а, е кхыметтел художественни кулгалхочоа я ховш ца хилча, теша хала да из дика чакхдаргхиларах.

Цул совгӀа, клубе яц пятилетка чакхйоалача шера хетаяь гойтара агитаци. Укхаза баьхкарий деша йиш йолча керда газеташ, журналаш дац. Кхыметтел телевизор а дӀакъайла культура ЦӀен директора кабинете латт. Цунга хьажа йиш яц клуба болхлой мара.

— Цхьа ди доаккхийтаргдац телевизоргеи газеташкеи нах тӀакхоачача хилча, ше дар хӀалак дергда, — йоах Лидия Андреевнас.

— Фу хул хьежалий шо?

— Хьажа эшаш а дац. Из тхона дика хов.

Кхето хала дац, нагахьа санна станице бахача нахах иштта хеташ хилча, культурни болх дӀабахьа клуба болхлошта хала хургдолга. Корта болаш хьаала хӀама доацаш йисар культура ЦӀен директор наха юкъе беча атеистически, интернациональни балхах а, е кердача шера бе лаьрхӀача балха планаш а яцар хьахьюкха.

ГӀулакхаш дикагӀа дел районни культура цӀагӀа (директор З. Громова). Ассинский консервни завода культура ЦӀагӀа (директор А. Р. Вайшилов), «Ассинский» совхоза культура ЦӀагӀа (директор В. А. Хасанов). Укхаза каст-каста чакхдоах наьха культурни кхетам лакхбара, салоӀилга Ӏалашдара дола тайп-тайпара гӀулакхаш. 1975-ча шера чакхбакха лаьрхӀача балха планаш оттаяьй, царга хьежжа культурни болх а бу.

Ассинскерча совхоза культура ЦӀагӀа къаьстта дика вӀаштӀехьбаьккхаб «Говза кулгаш» яхача берий кружока болх. Цунна кулгалдеш я Фогель Валентина Давыдовна.

Кхоачамбоацараш: районни культура ЦӀагӀа керда декхараш довзийташ гойтара агитаци яц, культура ЦӀеннеи ВЛКСМ райкомаи юкъе бувзам бац, Сийлахь - боккхача Даьхен тӀем тӀа советски халкъо котало яьккха 30 шу дизара кийчо яра план яц.

Тхо хиннараш районе дикагӀа лоархӀа массанена хьокхам бала беза культурни учреждениеш яр. Тахнарча декхарашка хьежача изал дукха цӀенхашттара кхоачамбоацараш да цар балха юкъе а. ТӀаккха фу ала йиш я лоаман-юрташкарча культура учреждениеи балхах?

Цу дешага хьажа а боагӀача боараме культурни болх дӀаоттабе новкъостал де а декхарийла ба райисполкома, цун культура отдела, предприятеи а боахамий а кулгалхой. партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш.

М. АРСЕМИКОВ,
ВЛКСМ обкома пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

В. НОВОСЕЛОВ,
облсовпрофа художественни самодеятельноста цӀен методист.

З. МИСЛАУРОВ,
халкъа кхоллама республикански ЦӀен методист.

А. ХАРСИЕВ,
тха спец. корр.

Литовски баскетболист Модестас Паулаускас — спортивни вахаре эггара тӀех барех ва. Эггара лакхагӀа (ше эггара лакхагӀа веце а — 193 см) хьокхамаш дарех вола из хьалхийнав спорт дукха езача дезале. 18 шу даьннача хана мастерий командаца ловзаш хиннав Модестас, 19 шу даьлча — мехка олимпийски команда кандидат хиннав. ХӀанз Паулаускас — Европа диазза чемпион, Олимпийски ловзарий чемпион, дунен шозза чемпион ва.

Укх кердача шера аьлар Модестаса: «Са шоллагӀа дунен чемпиона дошо медаль — эггара езагӀа я, цо дӀаьхдаьд баскетболера са вахар».

СУРТА ТӀА: М. Паулаускас сесагацеи воӀацеи цхьана.
Т. Жебраускаса сурт.
ТАСС фотохроника.

ТЕЛЕВИДЕНИ

16 январь

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Ӏуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. ДӀахьалха доле бераш. 10.30 — «Гуйран ди къовкъар» яха телевизионни художественни фильм. (Хьалхара серн). 11.35 — Босбола телевидени. Тха иллеши халхара ашараши я шоана. 14.00 — Передачай программа. 14.05 — Документальни фильмай программа. 14.50 — Оноре де Бальзак. Литературах йола передача. 15.50 — Босбола телевидени. Ӏилманхочуна дош да. Академика Жаворонкова выступлени. 16.10 — Босбола телевидени. Дай мехка иллеш. 16.40 — Шахматни школа. Лоэзаболалурий класс. 17.10 — «Сай Даьхенна гӀулакх деш ва со» яхача Ӏилман - популярни фильма премьера. 18.00 — Идеологически балха практикацара ВЛКСМ обкома секретара Митрофанова выступлени. 18.10 — Музыкальни пауза. 18.15 — Къахьегамхошта долча берката. Баьцадаараш лораду гӀишло хьалъяра хьакъехьа «консервплодоовощь» яхача объединене начальникаца Бычихнаца интервью. 18.30 — Миллионий ленински университет. «Ӏилман технически прогресс а социалистически яхь а». 19.00 — Искусства мастерий концерт. 19.55 — «Гуйран ди къовкъар» яхача телевизионни художественни фильма премьера (шоллагӀа серн). 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Кагийрхой оазаш». 22.55 — Волейболах йола СССР-а чемпионат. Кхалнах. Свердловскера передача. 23.25 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Пхьабуаргаши уж дашхари. 18.30 — Киножурнал. 18.40 — «Нохч-ГӀалгӀайчу гӀолла». Информационни программа (эрсий, гӀалгӀай меттала). 19.00 — «Ялат кхедарга бода никъ» яха телевизионни фильм. 19.25 — Хьалаш цхьатарра да, кӀаьта итогаш тайп-тайпара я. 19.45 — Шоана, бераш.

17 январь

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Ӏуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Кагийрхой творчества. 10.00 — Телевизионни документальни фильмай программа. 10.30 — «Гуйран ди къовкъар» яха телевизионни художественни фильм (шоллагӀа серн). 11.35 — Искусства мастерий концерт. 13.55 — Передачай программа. 14.00 — Босбола телевидени. Телевизионни фильмай программа. 15.10 — Овчинников. Симфонически оркестрана йола халлагӀа сюита. 15.40 — Босбола телевидени. Литературни произведенеш экрана тӀа яхар. «Вай ханара турпал». «Максим Максимыч» яха художественни фильм. 17.00 — БатӀала - Хьажий мурдий тобан реакционни чулоацам. «Знание» общества Республикански организаце правлене председатела заместителя Саламова выступлени (нохчий меттала). 17.15 — «Тохкам» яха документальни фильм. 17.40 — Нурадилова цӀерагӀча Нохч - ГӀалгӀай драмтеатра артист Омаев (нохчий меттала). 18.15 — Киножурнал. 18.25 — Саго дилла хий. Сулу-Чубутлински хих дола дувцар. 18.45 — «Бизнеса дунен тӀа». Промышленни шпионаж. Передача дӀахьу политически обозревателя Дунаева. 19.15 — Босбола телевидени. Вай доттагӀий цирк. Эстрадно - цирковой программа. 20.05 — Босбола телевидени. «Ах цӀенхаштта» яха телевизионни театр миниатюр. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Оперетта Московски театра артистий сайре. 22.50 — Гандболах йола СССР-а чемпионат. Кхалнах. 23.10 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

17.00 — Телевидено Волгоградска студе передача. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Дунен халкъий творчества. 18.45 — «ТӀаь тӀа» яха художественни фильм. 19.00 — Нохч-ГӀалгӀайчу гӀолла. Информационни программа (эрсийн нохчийн меттала). 19.20 — Хоамаш, реклама. 19.25 — Сийлахь-йоккхача Котали 30 шу дизар. «Щитъ тури» яха художественни фильм». Шийн бокъонах ца хилар» яха хьалхара фильм.

РАДИО

16 январь

6.30 — «Юртара вахар» (гӀалгӀай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Инструментальни ашараш (гӀалгӀай меттала). 8.50 — Ӏилман - технически информацеш-74. 16.00 — Къона тӀехье (нохчий меттала). 16.15 — Идеологически кадрашта хадданза йоакхо е. КПСС-а Грозненски райкома секретара Ахматхановой беседа (гӀалгӀай меттала). 16.30 — «Лакхале» яха радиовыпуск. 16.45 — «Атеиста дош» яха корреспонденци. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).

17 январь

6.30 — «Юртара Ӏуйре». 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Халхара ашараш (нохчий меттала). 8.40 — «Лоаман Ӏуйре» яха альманах. Альманаха редактора Бокова выступлени (гӀалгӀай меттала). 16.00 — Пропагандиста долча новкъостала. Социальни процессаши план увттаяри дӀалахьар. СССР-а Ӏилмай академе члена-корреспондента Керимова беседа (нохчий меттала). 16.15 — ДоттагӀий оазаш. 16.30 — Халкъа ашараш ск (гӀалгӀай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республихе гӀоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара 0—5 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура республике гӀолла 2—7, Грозне 3—5 градус йӀовхал йолаш хилеи тарлу. Кхоанеи ломмеи кӀезиг-дукха морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, бе-беча оагӀорахьара секунде 3—7 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура бийсашка 3—8 градус шелал, деношка 1—6 градус йӀовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина улица, 9 (3-гӀа этаж), Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхамерча секретара — 3-34-38; партийни вахареи культураи отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи —2-80-71.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры—3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-80-71.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

Заказ № 00401.